

30429

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК

„ПОСТУП“

ВЕЛИКОГО БАЖАЙТЕ!

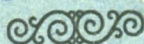
ВИДАЄ РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ у ЛЬВОВІ

РІЧНИК V Падолист 1925
ЧИСЛО 10-12 Грудень

9-10

ЗМІСТ:

В пам'ять героїв (*Волод. Яценків*)
Затроєні жерела (*Ос. С.*)
Праса (*В. К.*)
У весну життя (*Bremscheid*)
Калина (*Д. Вергановська*)
Журба
Зі студентського Організаційного життя
З кат. організаційного життя
Зі світа
Для світла
Бібліографія



СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК

—≡ „ПОСТУП“ ≡—

Орган присвячений правді і благородній ініціативі

Виходить що місяця (кромі ферій)

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ В Р. 1926.

Цілорічна передплата в краю виносить 5 золотих.

Цілорічна передплата за кордоном виносить:

для Америки і Канади 1·50 доляра;

для Бразилії 15 мільреїсів;

для Чехословаччини 45 чеських крон;

для інших країв вартість 7·50 швайцарських франків.

Краєву передплату посилається на адресу:

Експедиція часопису «ПОСТУП», Жовква.

Всі закордонні грошові посилки посилається порученим листом по адресі:

Редакція часопису «ПОСТУП» Львів, ул. Домініканська 11/І.

Як зачет на передплату приймається найменш 1·50 зол. п.

у розпродажу часопису не посилається

ВІД ВИДАВНИЦТВА

1. Просимо **рішитися!** Хто передплачує в 1926. нехай най-далше до 15. XII. ц. р. прише хоч 1·50 зол.

2. Хто не відмовить передплати, того вважаємо далше передплатником зобов'язаним до вирівнання передплати.

3. Побираючих **більшу кількість** на одну адресу, просимо наново означити, **кілько** примірників посилати.

4. Хто **рішається** прислати **цілорічну** передплату в **грудні**, до 15. XII.), тому знижуємо її до 4·20 зол. (замість 5 зол.)

Ціна 10-12 числа: 50 сотиків.

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК

—≡ „ПОСТУП“ ≡—

Орган присвячений правді і благородній ініціативі

Виходить що місяця (кромі ферій)

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ В Р. 1926.

Цілорічна передплата в краю виносить 5 золотих.

Цілорічна передплата за кордоном виносить:

для Америки і Канади 1·50 доляра;

для Бразилії 15 мільреїсів;

для Чехословаччини 45 чеських корон;

для інших країв вартість 7·50 швайцарських франків.

Краєву передплату посилається на адресу:

Експедиція часопису »ПОСТУП«, Жовква.

Всі закордонні грошеві посилки посилається порученим листом по адресі:

Редакція часопису »ПОСТУП« Львів, ул. Домініканська 11/1.

Як зачет на передплату приймається найменш 1·50 зол. п.

===== у розпродажу часопису не посилається =====

ВІД ВИДАВНИЦТВА

1. Просимо рішитися! Хто передплачує в 1926. нехай най-далше до 15. XII. ц. р. пришле хоч 1·50 зол.

2. Хто не відмовить передплати, того вважаємо далше передплатником зобовязаним до вирівнання передплати.

3. Побираючих більшу кількість на одну адресу, просимо наново означити, **кілько** примірників посилати.

4. Хто рішається прислати **цілорічну** передплату в грудні, (до 15. XII.), тому знижуємо її до 4·20 зол. (замість 5 зол.)

➡ Цей листок дайте другим ➡

Запрошення до передплати.

На порозі нового, шестого з ряду річника просимо всю Молодь і всіх старших Громадян не відмовляти нам своєї дотеперішньої зичливості.

Потреба органу, що служивби правді й благородній ініціативі, всякому явна. І наш орган вірно служив своєму завданню протягом п'ятиліття. Помимо велитенних труднощів, які доводилося поборювати на тернистім шляху, ми не залишали праці, здобуваючи рекорд у тревалості.

І за цей час зеднав собі „Поступ“ щирих прихильників не тільки в нашій країні, але також далеко поза її кордонами: на Чехословаччині, у Франції, Бельгії, Німеччині, Канаді, Бразилії й усюди, куди доля повела наше молоде й старше громадянство. І всюди найшов наш напрям і наші благородні тенденції щирий відгомін у душах, що їм не байдужі правда й добро.

Теперішнє, так різнородне моральне й матеріяльне лихоліття, яке залягло над цілим нашим народом, вимагає ще інтензивнішої акції, щоб удержати чинники духового підйому і обнови. А таким першорядним чинником, це благородна преса, періодичний орган. Він удержує „святий вогонь“ і береже його серед руїн перед вигасненням.

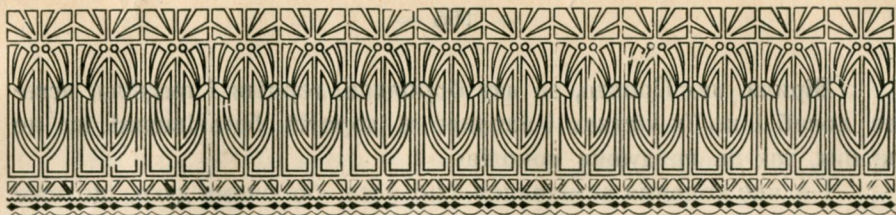
А до цього великого завдання всякий у своїм народі зобов'язаний і всякий якимось способом його сповнити може. Лише чим скорійше до діла!

Не сумніваємося, що на громадянство, а в першій мірі Молодь не будуть байдужними та безчинними у важких історичних днях.

Львів 1. падолиста, 1925.

З високою пошаною

Видавництво „Поступ“-у



В пам'ять героїв

Паде з дерев осінне, вяле листя. З тихим шелестом паде в порох, мішається з ним, розсипується в порох і гине невідклично.

Недавно, літ тому немного, тоді як падало з дерев осінне вяле листя, впало в порох рідних нив тисячі й тисячі буйних голов найкращого цвіту народу.

Зірвалися в бій за долю-волю рідної землиці, над якою шуміла буря люта.

І втомилися герої в кривавім змаганню та спочить лягли: одні на сердечною кровю напоеній рідній ниві, другі по жакливих таборах смерти.

Паде з дерев осінне, вяле листя. Розсипується в порох і мішається з тлінним порохом тіл героїв.

Чиж буйний зрив тих незлічимих рядів героїв, цвіту народу і їх криваве змагання це те саме, що дикий танок вітром розвіяного листя?

Ні, стократ: ні!

Це не той закон, — що велить осени слідувати по літови, що втомлені тіла героїв піддав істлінню, — не той закон велів їм сердечною кровю росити рідні ниви. Це любов велика вела їх на поле бою й веліла їм з погордою глядіти в вічі смерті, з усмішкою зносити терпіння, біль і муки.

Закон матеріальної природи не в силі чогось подібного довершити. Любов ця безмірна висша від нього.

Любов ця веліла героям умірати у весні їх життя. Лиш закон велить. Так і Любов ця, це закон, висший від матерії, нематеріальний! І вона жадала від людей того, перед чим здригається матеріальна людська природа. І Любов одержала від найкращого цвіту народу свою сердечну дань: вони співаючи йшли на смерть і всміхаючись умірали. І свідомі були того, що йшли сповняти свій святий обов'язок і чули, що краща частина їхнього ества підчинена цьому запові, що висший від закона матерії.

І вірили, що з хвилиною їхнього скону не кінчиться всьо і за свій кривавий труд не ждали земської заплати... Хтож молодість — життя віддавши хочаб і за всі скарби землі?

Вірили, що Правда, за яку боролися, терпіли і вмірали, встане хочаб і по їх кістках і запанує в дорогій батьківщині як не за них, так за грядущих поколінь.

І в час конання всміхалися їхні уста, бо очами духа, що вже знімав крила до відлету в недосяжні земському зорови засвіти, бачили цю блаженну хвилю.

Очами духа гляділи на майбутню Весну рідного народу, а земські їх очі, залиті кровю, вкривало вяле, осіннє листя, яке з тихим шелестом падало з дерев.

Дух героїв, звільнений із тлінних оков, могутнім злетом злинув перед престол найвисшого Законодавця здати звіт Йому, як сповнили вони Його Закон Любови.

І як ждали тут Воскресення Правди на рідній землі, в заплату за віру в те Воскресення, за терпіння, біль і муки народу, так там ждуть тепер зову надземських сурм на останню збірку, щоб у світлому Воскресенню із тліни смерти стати перед лицем найвисшого Вождя, в один ряд поруч безлічі всіх тих, що в ім'я найвищої любови земське життя віддали в боротьбі за Правду — і від Нього прийняти вінець заплати.

Вони, герої, відійшли від нас і нам лишили спомин дорогий.

Усі народи торжественно святкують пам'ять своїх героїв. Над тлінними їх останками ставлять величаві мавзолеї — гробниці, на глітих торговицях кладуть у їх честь пропам'ятні камені плити. І з шумом, гомоном, музикою і співом в парадних походах допчуть по кістках одних героїв, вкриваючи могили других цвітами й ворущать тишу маєстату смерти високолетними, нераз ложю перетиканими, похвальними пеанами...

Невжеж і нам іти в слід за тими народами і так як вони величати пам'ять наших героїв? Може й нам слідби подумати з якого каменя й яких розмірів покласти їм пропам'ятну плиту, таку, щоб рівновартна була їх заслугам?

Нумо, назвімо камінь, що ціна його дорівнювалаби вартости лиш одного одніського молодого, на жертвеннику волі народу зложеного життя, подаймо його вагу, щоб дорівнювала вазі терпіння, болів і мук понесених за вірну службу Ідеї-Правді.

Дарма шукать, мірять, важить. Найбільший скарб усіх земських царств безвартісний у царстві духа.

Найкраща пропам'ятна плита під зубом часу, колись, зітреться в порошок. Кудиж тоді піти, щоб звеличать героїв? А може тоді й їх можна буде забути? Бо й щож нам пригадає, що вони існували колись? А ще в нас, де й похилений березовий хрестик на запалих могилах чиясь рука ломить, під ноги кидає...

Вони відійшли й лишили спомин дорогий.

І більш нічого? Невжеж „незле тихе слово“ гідна вдяка від нас, для тих, що життя віддали, щоб нам добути Правду?

Не слів, а діл ждуть вони від нас. Не нагробного каменя і похвальних промов, а довершення зачатого ними великого діла. Вони ділом доказали свою віру в найвисший закон Любви, тож і ми ділами докажیم, що ми їх кість і кров.

Зачнім від нас самих: так як вони переможім себе і так як вони готові будьмо до самопожертви, до жертв хочаб і найбільших.

У серцях наших леліймо вогонь великої Любви, яким горіли їхні серця перед обличчям смерті.

І в наших душах бережім гранітну їх віру в перемогу Правди і в Воскресення із тліни.

А пам'ять героїв во вік не загине!

Володимир Яценків.

Затроєні жерела

Рік минає, як по широких просторах нашої країни, а не менше також над берегами Секвани, Дунаю й Тибру гомоніла пісня слави в честь нашого Героя, св. Священномученика Йосафата.

Велична та чиста його стать найшла різнорodne освітлення від першорядних письменників та бесідників, а знеслі ідеали Героя стали перед овидом душі широких мас християнства. Гарно відсвяткував 300-літню річницю героїської смерті Святого наш нарід, при чому визначне місце займає наша інтелігенція і середньошкільна молодь.

Між тим до гармонійної пісні в честь Святого вкрався декуди немилий звук; на ясну стать Святого намагалися кинути темрявні духи тінь ложі.

Маю тут на думці деякі закиди й упередження, які знова видвижено з нагоди святочних днів ювілею.

Де джерело цих упереджень? Бож загально відомо, з якою — так сказати — надкритичною обережністю поступає офіційна Церква, заки віддасть кому признання «святости.» Звідкиж отже по признанню Церквою Йосафата Святим, отже по признанню Його людиною ідеальною в повнім значінню, ще повторюються понижаючі закиди?

Є два жерела закидів: одно польське, а друге московське. Першим жерелом, це закиди польського політика, Льва Сапіги; — другим жерелом, це знова тенденційна писанина офіційних московських, царських політиків.

Занадто знана річ, що політика, не то, що не є жерелом правди але навпаки: є затроєним жерелом усякої і найпідлішої брехні. Скількиж переконуючих доказів дала історія всіх часів аж до останніх днів? Хто цього не знає, чие чуття не зворушується гнівом на нечувані брехні, свідомо поширювані хочаб і в останній війні та по її скінченню?

А тепер питаю: чи з так затроєних ложю жерел може плисти чиста вода правди? Хиба цього ніхто не скаже — і хиба ні один хлопчик, хочаб він був щойно в IV-ій гімназіяльній класі не буде «шукати правди» в затроєній, та трійливій калабані політики.

Це доволі ясне, — а проте інакше декуди діялося. Не малі хлопчики, але й освічені «старі», «черпали» правду(?) закидів проти Святого з трійливого багна.

Однак послухаймо, що говорять учені та ще й професори університетів і письменники про «правдомовність» згаданих політиків, отже тим самим про «правдивість» закидів.

За Льва Саниря пише Dr. Antoni Prochaska в „Przeglądzie“¹ в статті під заг. «św. Józefat Kuncewicz a polityk litewski.» характеризує Саниря на основі критичних студій, що це людина горда, дволична, вразлива, местна, закланна, пристрасна, уступаюча навіть проти своїх католицьких переконань, коли ходило о політику, або власні матеріяльні інтереси.²) Ось декотрі вираження самого Прохаски:

»W katolicyzmie swym czynił jednak kanclerz (Лев Саниря) ustępstwa na rzecz polityki.« (Отже на бік справа католицької релігії, коли часовий інтерес польської політики того вимагав!) — »Zazdrośny,«³ wyrażał się o... Karolu Chotkiewiczzu... Belzebubem go nazywając... Zazdroszczący cudzej sławie polityk, (усе мова про Саниря), — której niby życzył swemu szwagrowi, i tu nie wypowiedział szczerzej prawdy... urażliwy i mściwy, a w piórze zręczny, umiał Sapieha przeciwnika pokonać, a przeciwników wielu liczył nie tylko na Litwie... Był, jak wiadomo, chciwym bogactw... żywy, dumny, a obraźliwy magnat... nie tylko krzywdzące posyłał Józefatowi upomnienia, ale nadto w odpisach, a dodajmy: drukiem rozpowszechnianych, do większej zuchwałości pobudzał wrogów archiwładyki... nienawiść oślepia... ostre wyrzuty, traktowanie arcypasterza z góry, ironiczne uwagi, niesprawiedliwe zarzuty, wszystko to da się wyjaśnić na podstawie poznanych właściwości charakteru kanclerza. Pochodzący z kalwińskich rodziców, miał jeszcze nieco tej akatolickiej weny, która mu pozwalała obraźliwie nastawać na władzę;... zapalił się namiętnością broniąc swego, a był, jak wiadomo, chciwym bogactw... W smutnych nad wyraz stosunkach (політичних), kiedy kanclerz litewski pisał ów głośny list do archiepiskopa połockiego (св. Йосафата) i po kresach wschodnich rozpowszechniał, — należy szukać wyjaśnienia, dlaczego twórca Unji (ніби) — zaparł się teжe (для політики польської...) »Czyż nie odczuł polityk litewski wyrzutu sumienia, że on katolik opuszczał arcybiskupa (св. Йосафата) i zapierał się Unji? Wszakże wiedział, że odstępstwo to było wyrokiem śmierci na połockiego archiwładykę!, że było podkopaniem Unji samej. Ale polityka nakazywała mu zaspokoić żądania... polityka broniła mu być nadal patronem Unji, gdyż broniąc jej, naraziłby — jak mówił sam — kresy na jeszcze większe niepokoje, na jeszcze zaciętsze walki. A on na tych kresach miał interesa żywotne i dobra olbrzymie i szkuty

¹) »Przegląd powszechny,« т. 160. ч. 479 (1923) стр. 125 — 135.

²) Лев Саниря мав на »kresach,« отже на Білій Русі й на Україні великі добра. Поступаючи й говорячи по правді та справедливості, міг їх стратити. І тому »vivat nummus, — pereat veritas!« Річ звичайна у деяких характерів. — Можна й це згадати, що Саниря, з українських аристократів, став польським політиком, про що однак тут більше не думаю говорити.

pełne zboża i towarów na Dzwinię, na Dnieprze... (Отже «ідеальний» мотив „правдомовности“ Сапіги!...) Więc ustąpił (з дороги правди...) dla polityki!.. Święty był potępiony przez polityka, ale został oczyszczony podczas procesu... i czysty, jak iza, stanął w obliczu istorji, (очевидно перед тими, що історію знають). „Sponiewierany (св. Йосафат) przez polityka..., oczyszczony był przez samych zawziętych wrogów swoich...

Так єсть! Самі навіть вороги св. Йосафата признали добровільно і під присягою його невинність, святість та ідейність, — а тим самим осудили брехню, яку поповнив і поширив польський політик. Самі православні й кальвіни плакали по смерті Святого, злословили вбійникам і заявляли, що Святий, не латинізував, але „вірно заховував східний обряд!«

А сам Святий так був певний про свою невинність і про брехливість закидів Сапіги, що в своїй відповіді томуж Сапізі, — (на жаль, замало ще нашому загалови знаній,) — що в цій відповіді покликується навіть на свідцтво некатоликів: „Поспитайте — каже Святий — а католиків“, а навіть самого Бога, а будете мати відповідь на поставлені закиди“. — Так може говорити лиш той, що певно має за собою правду і є свідомий, що противник (Сапіга) говорить брехню!

Маємо отже вискази польського вченого про давнішого польського політика. Чи від ученого Прохаски можнаби сподіватися такої характеристики Сапіги, якщо критична історія не не змушувала його до неї? — А далше? Чи закиди, памфлети і т. п. на адресу Святого, плівучи з такого жерела, можуть тішитися знаменем правдомовности, особливо коли узгляднити відповідь Святого? — Хиба не потреба теряти слів на дальшу балачку. Бож і невидючий бачить, де правда.

Звернімся ще до другого жерела; є ним царські московські історики. Про них і загалом про особу св. Йосафата і закиди проти нього пише православний учений, професор університету Вячеслав Заїкин в „Ділі“¹, обговорюючи з признанням І. том „Праць Богословського Наукового Товариства“².

Шановний автор, хоч сам православний, ідучи однак за постулятом критичної історії і за голосом совісті пише: «Католицька церква ще в XVII. століттю визнала Йосафата Святим³; і тодіж таки при канонізації зібрані були дуже цінні відомости про його життя й діяльність. Але ці канонізаційні акти, так само як і інші матеріали про еп. Йосафата довгий час лежали в архівах, невикористані богословами й істориками. До самого ювілею (в 1923 р.) ані в західній ані в українській католицькій богословській літературі майже не було поважних наукових дослідів, присвячених визначному діячеві й мученикові церковної унії...

„Тимчасом в інспірованій царським урядом російською історіографії й богословії, на постать єпископа Йоса-

¹ „Діло,« 1925. ч. 199. 200, 201.

² Зміст І-го тому: Св. Священномуч. Йосафат Кунцевич. Матеріали і розвідки з нагоди ювілею — зібрав о. Др. Йосиф Сліпий, Львів, 1925.

³ Точнійше булоб: „Блаженним“

фата Кунцевича звернено значно більш уваги; і в змалюванні російських письменників є уніятський єпископ Кунцевич людиною з дуже низькою та мілкою освітою, людиною, зовсім далекою від правдивого християнського духу, знаряддям польсько-єзуїтської інтриги, нарешті, національним перевертнем, який силоміць, брутально намагався не тільки скатоличити, але спольщити православних Русинів.»

»Що правда, кращі представники офіційної російської історіографії визнавали певну ідейність у світогляді та праці єп. Йосафата; нпр. М. Коялович казав, що в єп. Й. Кунцевича все-ж таки »без сомнения была особого рода гармония убеждений и действий, которая и ему самому казалась хорошою, и пленила собою массу единовѣрных ему людей.« Але і в цих істориків характеристика Мученика Церковної Унії, так само як і все, що вони написали про Унію, було наскрізь просякнуте незаховоною тенденцією та ворожнечою проти Унії.»

»Очевидна річ, що яскраво-негативна оцінка діяльності й особи єп. Йосафата в російській офіційній історіографії у великій мірі була наслідком загальних інспірацій російського уряду проти Унії...«

»Але новіша історіографія яскраво виявляє що „Унія“ на Україні для кінця XVI. віку „новотвором“ не була: безпосередні звязки України з Римським Престолом (при захованні своєрідного церковного обряду) почалися вже з найдавніших часів; провідниками такої „Унії“ на Україні в тій чи іншій мірі були уже св. Кирил і Методій, св. кн. Ольга, кн. Ярополк, св. кн. Володимир; по трагічній події 1054 р., яка розколола Християнську Церкву на дві частини, Україна ще досить довго фактично підтримувала старі звязки з Західною Церквою та з Римом; а навіть і офіційно декілька разів по 1054 р. Українська Церква відновлювала свій звязок з римським центром (у 2-й пол. XI віку, в XIII ст., в XV ст.) У всякому разі, при сучасному стані церковно-історичних дослідів, не можна ігнорувати того факту, що актом 1596 р. не тільки не творилося нічого цілком нового й неприродного для України, а навпаки малося на увазі відновити давнішу єдність Церкви Української з церквою Західною.

Разом із тим, цілком яскраво виявлено, що ініціатива Церковної Унії 1596 року походила не з польських, а з українських кол. Доведено також, що ідея Церковної Унії зовсім не зустрічала ворожого відношення серед освічених Українців у 1590-их роках...«

»Словом майже всі твердження антиуніятської російської історіографії спростовані новішою об'єктивною історичною наукою.«

»А по загальній зміні історичних поглядів на Церковну Унію необхідна також ревізія поглядів і оцінки Діячів Церковної Унії й зокрібно у високій мірі потрібні нові й старанні дослідити та оцінка життя й діяльності одного з найвизначніших борців за Унію, єп. Йосафата...«

»Якби не оцінювати діяльності єп. Йосафата (чи то з погляду об'єктивно-історичного, чи з погляду конфесійного), після цих актів не можна заперечувати його ідейности й щирости.

¹ Відступство Керулярія.

Яскравим доповненням до сих актів є стаття о. д-ра Ярослава Левицького „Св. Йосафат Кунцевич у світлі проповідей у XVII і XVIII ст.“ У цій статті о. д-ром Левицьким переглянена ціла низка проповідей у честь арх. Йосафата. Проповіди ці зясовують його образ в такому-ж світлі, що й історичні документи, тільки ще живіше. Найважнішою з цих проповідей о. д-р Левицький вважає проповідь Фабіяна Бірковського, виголошену в 1629 році. Після цих проповідей — каже о. д-р Левицький наприкінці своєї статті — »еп. Йосафат це муж повен ласки Божої, це взір праведности, це добрий пастир, що за своє стадо кладе свою душу, се мученик за Католицьку Церкву, за першенство Папи Римського, се славний »душехват« і »чудо-творець...«

Нарешті, в статті о. д-ра Йосифа Сліпого — »Богословське образования і письменська творчість св. Йосафата Кунцевича« не тільки вияснюється питання про освіту й письменницьку діяльність арх. Йосафата, але також подається як загальний висновок усіх дотеперішніх студій про Йосафата, яскрава характеристика його особи й діяльності з погляду національного. »Всі писання Йосафата, — каже наприкінці своєї розвідки о. д-р Йосиф Сліпий — своїм змістом свідчать про національний характер.

Та не тільки в цій пробивається національна приналежність Кунцевича. Ще краще зазначив він свою народність ясным і недвозначним признанням: у передмові »О фальшованю писмъ...«

»Опубліковані тепер „Праці“ Богосл. Т-ва дають дуже багато для справжнього зрозуміння великого діяча Церковної Унії та для спростування інспірованих і поширених російським царським урядом памфлетів проти нього.« Так говорить православний учений, але йдучи за голосом критики й правди, а не за вимогами чиєїнебудь політики, або за інспіраціями державних урядів. І так дуже наглядним стає, скільки вартні трійливі жерела, звідки дехто в нас черпає каламутний напій.

Пора покінчити з брехнею. Лиш „Правда висвободить“ нас, хочаб вона й гіркою була. Глибшим студіюванням і поширенням критичних історичних відомостей конечно всім у нас, що ще невіжі, показати світляну, ясну статтю нашого Героя, щоб вона стала для свідомости і сердець усіх, тим чим є в дійсности; по статтю ідеального Борця за Правду.

Ос. С.

ПРЕСА

Нераз уже доводилося нам на стрічках нашого журналу писати про вагу печатаного слова. Однак ця тема ніколи не буде неактуальною, особливож серед загального й так різнородного лихоліття. Всього, що благородні одиниці скажуть, чи зділають для доброї, а особливо для християнської преси, буде ще замало супроти того, що треба зробити.

В чім вага преси? — Не вичерпуючи цієї теми, бажаю подати кілька завваг про неї.

1. Преса несе світло, або темряву. Вияснює чи загальні справи, чи подрібні, актуальні, щоденні чи минулі, котрі однак у яко-

мусь значінню є актуальними. Коли преса стоїть на становищі критичної правди, то вона справдісною добродійкою для суспільности. Несучи читачам проміння правди, більше добра приносить, на своїх сторінках, як колиб инший добродій розсипував між дотичну суспільність стількиж мішків золота. Бож усе висшим і ціннішим є золото правди, як золото матеріальне, і скарби духа висші й дорозші, як скарби матерії.

2 Несучи світло, тим самим проганяє преса темряву. Скількиж темряви й брехні поширюється день за днем у щоденній, тільки європейській пресі! Мільйони примірників летять бистрою силою пари, електричності й бензини по всіх просторах землі і на далекі острови океану і до найдавшої гірської хатини, а з ними туман ложі, темряви, що згодом так затемнює духове око, що воно стає майже невразливе на світло правди. Якимиж добродіями для людства булиби ті, що змоглиб усунути з землі всю тілесну сліпоту! А коли так, то наскільки більшими добродіями для всіх людей і з окрема для свого народа стають ті благородні одиниці, що причинюються поширенням доброї преси до вилічення та у усунення духової сліпоти! І коли вдячна суспільність ставить памятники славним лікарям, що винайшли успішні ліки для лічення очних недуг, — то якіж памятники повиннаби поставити для тих поширителів доброї преси, для тих усе успішних лікарів сліпоти духа!

Та замало ще розуміння в усіх народів у цій справі. Заразні недуги намагаються зльокалізувати, щоби з одного місця не переходили в друге. Навпаки, коли ходить о заразну недугу для духових очей, то дають їй найбільшу свободу: хай заражує мільйони. Що більше, навіть перепинюють поширення правди і тим лічення недуги.

3. Преса будить ініціативу й волю. Добра й благородна преса ублагороднює, — лиха упідлює. Ніхто не в силі ставити опір впливови лектури, коли вона того самого (доброго, чи злого) напряду. Мусить їй улягти, піддатися, стати благородним, або підлим. І тому то видавці, свідомі велитньої сили, що нею наділена преса, так запорадливо дбають про її поширення. Добра преса, — в широкім значінню всяке печатане слово, — підіймає духа понад сіру буденщину, приносить розраду, вливає силу до життєвої борні та сповнення званих обовязків, уводить одноцільність і плян у діяльність читачів і збільшує її силу, — що більше: добра преса заступає в певній мірі саму організацію.

А додаймо ще до того

4. далекосяжність преси. Печатаний листок долетить усюди. Не спинять його ні широкі ріки, ні високі гори, ні далекі моря. Він дістанеться й до бідної хатини й до княжої палати; в руки бідолашнього заробітника й на пульта ученого професора. І всюди цей листок несе світло, або темряву, цілющу й обновлюючу силу, або трійливу гниль. І тому то ще більшою стає вага благородної преси.¹

5. Окреме значіння має християнська, або як звичайно говориться: католицька преса. Її вартість іде поруч із вартістю

¹ На цю тему одержала Редакція цінну допись, яку помістить у 1. числі 1926.

християнства і її завдання так високе, як високим є поширення та поглиблення християнської правди. Під сьогоднішню пору, потреба католицької преси без сумніву більша, як приміром з почином минулого століття. Матеріялістичний світогляд і в слід за ним необмежений капіталізм затроїли не одиниць з посеред суспільности, а цілу духову атмосферу, якою віддихаємо. Неслідком того атеїзмом затроєні всі області суспільного й приватного життя: не чуємо про Бога, Христа, християнство, ні на шкільній лавці (поза офіційною годиною), ані в забавовій салі, ні у величавих салях великодержавних парляментів, ні в малих товариських кружках. Оминання Бога, релігії, християнства стало духовим знаменем останніх десятиків передвоєнних літ. Так, мовби справи релігії не були першорядними справами, мовби правда, яку приніс Христос нещасному людству, була даруночком цінним тільки для малих дітей. Викинено Христа й Його діло з численних шкіл, з книжок, з політики й зі суспільних установ. Людство зачало блукати в далекій країні забуття про Бога, мов той блудний син у чужині поза рідною батьківською хатою. Втратило провідні зорі на шляху життя, цілющі ліки на вилічення ран, животворну внутрішню силу, яку давала й дає лиш Божеська Правда.

І прийшло це, що прийти мусіло, перед чим марно остерігали філософи людство ще 40 років тому. Наспіла кровава, трагічна катастрофа і в ріках крови й горя, сліз і недолі виказала вартість «модерної», безбожної, матеріялістичної культури і не знати, як далеко й широко досягнуть іще філії цієї кровавої потопа, світа й коли обнижаться й висохнуть зловіші води. «Не може впасти на нарід більше нещастя, як утрата релігії» каже Emerson¹ і його слова сповнюються в наших очах.

Супроти цих видимих і незаперечних і правд і фактів якжеж високим і важним є завдання католицької преси, як велика її потреба! Скількиж зусиль конечно, щоби розігнати темрявні упередження й байжність, що залягли в умах та серцях, щоби хорому на очі духа людству показати неоцінену вартість ідейних духових дібр, що їх приніс Христос, Любителю людства для ратовання й життя тогож і щоб так знеомщилим організамам вляти нову, животворну, божеську силу.

Потребу й вагу християнської преси бачить усяка людина, що хоч трохи думає про духові потреби суспільности й тому всюди організуються великі союзи, щоби цю пресу або створити, де її нема, або задержати й удосконалити, де вона знаходиться. А офіційна Церков устами свого найвисшого представника, Пія Х. повними грізьби словами відзивається до християн: «Надармо будете будувати церкви, надармо основувати школи; всі ваші зусилля підуть на марне, як рівночасно не створите преси, як оружя оборони й наступу».

Далеко завела нас дальша поговорка на цю тему; вона й так не булаб вичерпуючо обговорена. Краще звернути увагу на деякі висновки, плывучи з поданих гадок.

¹ Die Kunst der Weltanschauung 25b. Emerson, це протестантський філософ.

Передовсім ніяка благородна, а ще й інтелігентна людина не сміє бути байдужа на долю доброї преси. Кождий повинен себе поспитати нераз: що я роблю й що повинен і можу зробити для доброї преси? Внутрішній, красший голос дасть відповідь. Свідомійші одиниці повинні освідомлювати менше свідомих, виказати, що спомогання доброї преси є обов'язком совісті, обов'язком супроти Бога, людства, власного народа і супроти себе. Таке освідомлення не зістане без успіхів, коли кождий видючий отворить очі ближньому. Бож у справі істновання доброї преси головну, а може й виключну ролю грає зрозуміння, або незрозуміння ваги доброї преси, не матеріальні труднощі. Останні при збірній, спільній акції многих одиниць змалілиб, а радше зниклиби цілковито. Приміром, 1 сотик у місяць даний від кожного Українця тільки самої Галичини давби так високі суми, що ми моглиб мати першорядну в світі добру пресу. Але це очевидно лиш ілюстрація, чим є свідомість у пресовій справі, а чим несвідомість. Що однак ціла наша преса марна, деяка конечна не існує, а всяка існуюча ледви животіє, то знак і неспірний доказ, що ми досі невидючі, несвідомі. Пора нам, головно молодим, отворити свої очі на першорядний проблем.

В. К.

P. M. v. Bremscheid.

У весну життя

(5 Лист до Молодого Приятеля)

В операційній салі в м. Бон, — (а було це 1899. р.) — готовився лікар-хірург, в окруженню численних своїх студентів, до операції; мав саме перевести операцію рака на язиці одного, вправді не високоосвіченого, але чесного громадянина. Та заки зблизився до пацієнта зі своїм ножом, заявив він йому ще раз, що одиноким способом вилічення його недуги є операція, але через неї утратити мусить раз на все мову. »Тож, коли маєте ще яке бажання«, говорив лікар до недужого, »то вискажіть його ось тепер зараз, бо знайте: це буде останнім уже вашим словом на ціле життя; після операції останетесь вже на все німим!« Благородний хорий похилив на хвилю голову: а опісля промовив із набожністю, »Слава нехай буде Ісусові Христові!« Всіми присутними заволоділо нараз

живе зворушення, а в очах славного лікаря затремтіли сльози.

Як дуже булоб це бажання, щоб і Ти, любий молодче, був усе таким же вірним супроти Божественного Спасителя; щоби все і всюди, де цього тільки справа Христа вимагатиме, неустрашимо заявляв Ти цю свою вірність перед людьми. Старайся тому, в тій цілі, оживити та скріпити в собі віру в Божественного Спасителя.

1. Ісус Христос ясніє перед нами блеском найсовершеннішого життя чесноти.

Навіть найбистрійше око найзавзятійших Його противників не могло ніколи найти у Ньому ні тини якого небудь порока. Зі спокійним серцем міг Він тому спитати їх: »Хто з вас докаже мені гріха«¹. Поглянь, яка велика покора проявляється у Нього і серед найбіль-

¹ Йо. 8. 46.

шого обожання народу! Що за лагідність та ніжність у всіх можливих відношеннях життя! Що за божеський супокій та рівновага духа серед усіх переслідувань і зневаг! Що за непоборима терпеливість у всіх терпіннях на Голгофі! Він був найсовершенішим зразком любови супроти Бога і людей. Не було у Нього ніякої іншої думки, ніякого іншого бажання, як тільки прославляти Бога, як тільки сповняти волю небесного Вітця. І це міг Він справді назвати своєю поживою: «Моя страва: чинити волю Того що мене післав і довершити Його діло¹. У відношенню до людей було ціле Його життя нічим іншим, як тільки одним безперервним доброділанням; поучати невіжих, навертати грішників, подавати потіху й поміч нуждарям, а всіх людей позискати для Бога і неба — ось ціле Його життя, ось самотня думка й журба Його. Його чесноти є так взнеслими і досконалими, що навіть D. Strauss каже: «Христос не може мати наслідника, якийби Його перевищив». А безбожний Renan пише: «Ісус не має рівного собі; Його слава є досконала, Його характер іще більший, ніж той, що змальований у Євангелії». Тому правдою, яка заслуговує на повну, без застережень, віру з нашої сторони, — мусить бути те все, про що Він говорить, ба й присягою стверджує, — Він, зразок найвзнеслішої досконалости; інакше мусілоб зникнути хіба з поміж людей усяке почуття віродостойности. А Він то, запитаний раз, у торжественній формі первосвящеником: «Заклинаю Тебе Богом живим, щоби Ти нам сказав, чи ти є Христос, Син Божий² — спокійно а рішучо відповів: «Так; ти сказав». І за це слово йде Він опісля на страшну смерть. Ось чому ми віримо в Його божську повагу та разом із верховним

Апостолом говоримо: «Ти є Христос, Син Бога живого!»

2. Ісус Христос являється перед нами ще й великим чудотворцем. Він видючим учинив сліпця, якому від многих літ, ба й від уродження відняте було світло очий. Він кількома хлібами наситив тисячі людей, які слідували за Ним без поживи в пустині. Він вилікував цілком багатьох хворих із різних недуг, супроти яких надармо літами цілими примінювали свої штуки славні лікарі, а вилікував кількома лише словами! Він то одним тільки словом, могутнім приказом, вернув життя молодцеві з Наїн, якого вже несли до гробу, та Лазареві з Витанії, що був уже навіть й похоронений у гробі-скалі. Що більше: навіть бурливому морю, збуреному нагальними вітрами, наказав Він супокій і на Його приказ розсипались у мить гори-хвилі. Оці чуда, що їх ділав Христос у своєму імені та в повноті своєї влади, свідчать про Нього, яко володаря природи, всемогучого Бога.

Не дасться також заперечити тих чуд і з історичного боку. Колиби Спаситель був їх не довершив, то як це пояснити, що Його ученики й Апостоли розійшлися у світ, щоби їх голосити, і то серед найтяжших жертв і недостатків? Чейже не могли вони надіятися ні найменшої користи з цього; навпаки: надіятись могли хіба ненависти та переслідування, тяжкої вязниці та смерти серед найтяжших мук. А за пусте уроєння чи химерний привид ніхтож не дає свого життя! Колиби Спаситель не довершив тих чуд, то яким чином Він це осягнув, що і віруючі і невіруючі вчені поділили всесвітню історію на перед- і по-Христову добу? Або як це до того дійшло, що взагалі світ у Нього повірив і ухристиянізувався? —

¹ Йо. 4. 34. ² Мт. 26. 63.

Ось так то цей убогий, слабосилий муж із Назарету, цей простий, звичайний ремісник здобув для себе цілий світ, без ніякого особного чуда; так то цей найбідніший з поміж нуждарів, кинув перед себе на коліна, лицем до землі, мільйони мільйони людей, а було в тому числі й чимало королів і князів! І цього, чого не зумів докнати й наймогутніший цісар чи король, чого не зміг довершити й найхоробріший та найславніший полководець, цього доказав Христос, без ніякого чуда, без ніяких людських засобів сили! А чи не є це вже найбільшим чудом, з поміж усіх чуд? Оце то й піддає мені третю думку:

3. Ісус Христос являється у всесвітній історії основником наймогутнішого царства, яке коли небудь існувало на землі.

Він, що Його колискою був убогий, студений жолоб, а смертним ложе твердий, ганьблячий хрест, Він, що так мало земських річий міг назвати своїми, що навіть ті бідненькі небесні птички та лісові лиси назвав багатшими від себе, — Він осягнув небувалу ніколи досі силу! Він оснував царство, так велике та просторе, так могутнє та глибоко у душу людства сягаюче, якого ніколи ще, від коли світ, не змогли оснувати ніякі королі та цісарі, хочби й як великими та боездатними арміями вони розпоряджали, хочби і як дуже визначались, і вони самі і їхні численні армії, неустрашимою відвагою, незломною хоробрістю та найхитрішими воєнними плянами!

І дивне диво! Проти цього Царства, зараз таки у його початках, виступив цілий світ, щоби змести його з лица землі. Могутні володарі та хитрі філософи, фанатичні жреці та шалючі маси народу, — всі вони подали собі руку, щоби знищити те Христове царство. Та сильнішим

від тих усіх регентів і державних мужів, від усіх філософів і вчених, від усіх жреців та від усіх шалючих мас, — вийшов цей убогий, ранами покритий Ісус, із терневим вінцем на голові, з насмішливим плащем на раменах, зі слабонькою очеретиною в умученій, тремтючій руці. Його царство й до нині-дня ще існує, мимо всіх тих великанських зусиль, яких зужито на протязі всіх століть, аж до наших днів в цілі його заглади. Могутність та хитрощі світа й пекла не змогли побороти Христа й знищити Його царства, бо у Ньому повнота Божества, бо Він нашим Богом.

4. Ісус Христос являється у всесвітній історії накінець й могутнім, постійним володарем людських сердець.

Смерть і гріб рабують людям любов. Нехай хтонебудь ще раз стільки дізнає загальної пошани й любови, за кілька десятиліть після своєї смерти буде він забутий; і навряд, чи й знатите хто про його ім'я! Хто з нас, у день столітньої річниці своєї смерти матиме хочби й одно тільки любляче серце поміж людьми у своїй батьківщині, чи родині? Або хто з нас зможе позискати серця тих, які нас зовсім не знали, тоді, коли тіло наше становитиме одну жменю пороку й попелу? А чи зможе хто полонити серця мешканців великих, промислових міст Америки, чи дикарів африканських лісів до тої ступени, що в честь його приношеноб у радісному одушевленню й найтяжші жертви? Певно, що ніхто! Не треба бути аж пророком, щоб із цілою певністю це передсказати. Не доконали цього навіть наймогутніші, найславніші та найбільш люблені мужі історії. Бо гріб рабує людям любов!

Тільки з одним Ісусом Христом є воно інакше. Світ доложив впра-

вді всіх старань, щоб Його віддати на цілковите забуття; він вкинув Його в найглибшу пропасть ганьби, коли велів Йому вмирати на дереві сорому, між двома злочинцями; він зневажив Його і Його науку та доложив усяких зусиль, щоби людство відтягнути від неї. Але всі його заходи, щоби вирвати Йому насильно любов людства, пішли на марно.

Ось минає два-три століття, а тисячі-тисячі християн віддає радо кров і життя за Христа, мільони знов, із молитвою на устах до Нього, припадає лицем до землі, відновляючи заєдно перед Ним обіти своєї вірності та віддання. Минає тисячка ба й майже дві тисячі літ, а про Христа не тільки що не забули, а чимраз то більшою ще огортають любовю та пошаною. Що року найдеться ще спора громада многонадійних молодців, які жадібно хватають за святощі духовного стану, щоби всі свої даровання ума й сили віддати в цілости на службу Спасителеві, що року появляється на берегах моря друга громада великодушних людей, ціллю яких є ген там за морем, у незнайомих країнах заткнути прапор Христа й причинитись до розширення Його царства, хочби це вимагало непонятих трудів; що року зголошується ще більша громада шляхотних дівиць, які з любови до Ісуса вирікаються усіх дібр і втіх світа, щоб яко сестри-жалібниці всеціло жити для Христа і пожертвуватись на службу для вбогих, хорих і дітей. А хто зможе злічити всі ті жертви, всі труднощі надорозі до чесноти, всі акти самовідречення, які ще тепер, після двох тисячок літ, день-у-день мільони християн кладе на жертівнику любови до Ісуса?

Чи не дивне то явище? І як його пояснити? Тільки так, що всі

ті великі мужі, яких колись так дуже славлено, а про яких і пам'ять і любов зовсім вже забули, — всі вони були тільки смертельниками, коли знов Ісус Христос, правдивий Син небесного Бога-Вітця, являється нескінчено досконалим, вічним, нескінчено гідним любови, як і небесний Отець. Тимто й міг Він висказати оці пророчі слова: »І коли я буду піднятий зі землі, всіх потягну до себе«¹.

Великий геній XIX. століття, Наполеон I. висказав раз такі слова: »Найбільшим Христовим чудом являється безперечно пановання Його любови. Йому одному пощастило підняти серце людства аж до небаченого, аж до пожертвування дочасного. Він то одинокий сотворив пожертвування та получив ним небо зі землею. Оце я саме найбільше подивляю і це являється для мене абсолютним доказом Христового Божества. Колись я вмів поривати за собою маси, так що вони йшли на смерть за мене! Але коли я тепер ось тут прикований до скали острова св. Єлени, то чи є кому зводити боротьби та здобувати краї для мене? Чи думає хто про мене? Кому в Європі лежить моя доля на серці? Хто вірним мені остався? Ось яка доля судилася мені, доля великих мужів: Цезаря й Александра! Забувають про нас, й ім'я великого войовника та цісаря стане згодом тільки темою шкільної задачі! — Ще кілька хвилин... і передчасно піду в могилу, а тлінні мої останки стануть кормом черваків! Ось яка найближша доля великого Наполеона! Що за пропасть між моєю бездонною нуждою, а вічним царством Ісуса Христа, якого ще днесь проповідують, люблять, славлять, почитають, який ще далі жие в цілому світі!«.

Ось який осуд дає думаючий розум, ось який голос підносить правда!

¹ Йо. 12. 32.

Так, любий молодче! Ісуса Христа хочемо таки почитати і любити, яко нескінчено гідного любови свого Бога; Його святій справі бажаємо таки остати все вірно відданими. І раджу Тобі: чим більше хто сьогодні малоцінить Його науку, тим охотнійше слухай її й життя своє спрямовуй за її голосом, — чимбільше хто погорджує Його лю-

бовю і ласкою, тим дорощим скарбом хай вони будуть для Тебе та тим частійше й ревнійше приймай засоби Христової ласки: святі Тайни, і чимбільше хто відвертається від Його св. Церкви, тим вірнішим почувайся Її сином.

До цього з'осібна заохотить Тебе також слідуєчий мій лист.

З німецького П. Даєдзик.

Калина

(Легенда)

Через довге, піскове поле йшла Мати Божа з Ісусом. Вони були дуже втомлені, бо сьогодні приходилось їм відбувати чималу дорогу. Ісус, десятилітний хлопчина, вже ледви що йшов, а Марія упала з утоми.

»Здається, що будемо мусіли переночувати тут, на полі«, — сказала Марія, — »бо сонце вже низько і ми перед нічю не дійдемо до міста.«

»Коли-б ми лише нашли які корчки, бо так на піску небезпечно спати. А може яке жерельце...« додав зітхнувши Ісус.

Ішли далше, а піскове поле здавалося без кінця. Лиш у далечі видніли гори, а за їх чорні хребти ховалося криваве сонце. Все нище й нище скочувалося воно за обрив гір; величезна тінь упала на землю, а Мати Божа йшла втомлена по полі і вела за ручку малого Ісуса шукаючи жерельця, або яких корчків де могли би найти спочинок, або може кілька ягідок, щоб заспокоїти спрагу маленького Ісуса. Але нігде не було жерельця; замість ягід найшла Мати Божа лише кілька корчів тернини.

»Тут переночуємо, синку«, — сказала Мати Божа і розстелила свою синю шату та поклала Ісусика до сну. — І на піскове поле між куці тернини зійшли ангели і співали Ісусови до сну. Їх білі крильця шелестіли, а Ісус бачив у сні прегарні картини. Счезла десь утома; так гарно було лежати на шаті Марії... Ісус бачив як сходило сонце, — ясне, золоте сонце. А під його лучами зазеленіли ліси — луги — поля ниви. Зачав співати жайворонки і селянин виходив на поле...

— Стало полудне. Сонце аж сліпило своїм золотом, а маки і волошки ховалися під високим колосям. Женці виходили зі серпами, вертаючи з полуденка, а всі вона мали вишивані та мережані сорочки. Були це гарні, веселі дівчата, що працюючи славили Бога піснями.

— Прийшов вечір — був це степовий вечір. Трава тихо клонилася, шепотаючи тиху вечірню молитву. А степом їхали люди, у високих баранячих шапках, у червоних поясах та з кривими шаблями. »За нарід і за віру« це був їх клич...

І збудився Ісус, та дивувався такому предивному снові. Він сидів на колінах Марії, а вона спала сперта головою об корч тернини. І почув Ісус голос Отця свого:

»Це я показав Тобі нарід, якому дам життя на честь і славу нашу!«

І бачив Ісус, як забув цей нарід про те, що Бог дав йому життя на те тільки, щоби було воно на честь і славу Його. — Забув — пішов за усміхом гріха. А гріх сміючися вхопив їх поблідлі руки і закував у кайдани і тоді пізнали вони хто був цей, що відвів їх від щастя. — Тепер мусіли стогнати. —

Але не тільки вони самі. — Навіть їх невинні діти — цілі покоління — терпіли. Бачив Ісус їх терпіння і плакав з ними. Але знав Він також, що серце народу очиститься, бо в глибині своїй заховало Бога. Ісус молився.

І знов зійшли ангели і знов співали пісні. А Ісус пригорнувся до Марії і бачив нові картини...

День. Ясно соняшно. — Цілі товпи народу йдуть до величезного храму, що мав золоті копули і золоті хрести. А люди всі веселі. І станув народ перед храмом. А з нього вийшов чоловік, підняв до гори хрест і взяв від народу присягу: »Вірні вічно Богу, Україні і Правді!« І присягав народ; а в горі над золотим храмом появилася Марія. Синіми шатами оповила золоті копули... І впав народ на коліна: »Слава Марії, нашій Володарині. Слава їй за нашу волю!« — Так кликали коло храму, а гори і Дніпро здригнулися. — Несли гомін волі... Сонце сіяло над краєм...

»І дам тому краєви назву-Україна« — почув знов Ісус голос Отця свого. »А Марія обійме опіку над ним!«

І молився Ісус — розмовляв з Отцем своїм, Богом.

»А чи даш йому такий день, який щойно відкрив Ти мені у сні?«..

І довго було тихо...

»Обіцяй Отче йому! — молився Ісус — обіцяй, що прийде такий день!«

Але не промовив Отець...

А Ісус молився далше, бо бачив, що серце народу чисте було. Він, що колись мав вмерти на хресті, розумів терпіння народу. І Ісус молився далше, — а ясна слеза впала з його вій на землю...

І зараз пробудилася Марія і пригорнула Ісуса до себе. Вона втирала його личко, та тому, що в своїй запопадливості так скоро хотіла пригорнути Ісуса, зачепила об корч тернини, а з її білої руки впала червона крапля крові... Марія пригорнула Ісуса і Бог зіслав їм сон...

А в головах Марії на місці тернового куща виростала незнана досі невидана рослина, чим раз вище і вище... Зацвила білим, ясним цвітом, таким як була слеза Ісуса і зараз зродила червоні ягідки, як кров Марії... А сонце стало сходити. І золотом цілувало радісно першу калину...

І почув Ісус голос Отця:

»Я обіцяю йому!«

І засміявся Ісус, скочив з колін Марії — і на місці тернового куща побачив калину.

„Мамо! Мамо! Дивися, які чудові ягідки! Таж вони за одну ніч зродилися!«

Марія зірвала ягідку. Але ягідка була гірка, а з нутра її випливала кров.

»Не рухай, мамо, цих ягідок« — сказав незвичайно поважно Ісус. — »Це святий корч«. Він буде пригадувати Отцю мому Його обітницю!»

Здивувалася Марія і спитала Сина, що це за обітниця?

»Не питай Мамо! Отець Тобі це сам скаже опісля. А через калину Ти нераз поплачеш!«

І не питала Марія більше, бо вже нераз чула дивні слова з уст Ісуса. Сонце зійшло. Засміялася калина, а Мати Божа пішла з Ісусиком пісковим полем далше в сторону міста.

— — — — —

І до нині росте у лузі червона калина.

Це знак, що Бог памятає на свою обітницю.

А синя шата Марії покриває ягідки калини і говорить Марія до свого народу:

»Росте, росте калина! Господь памятає на обіцяний день! І прийде він певно! Тільки від вас залежить чи прийде він нині — чи аж за віки!«

Д. Вергановська.

Е. Желіzkова

Журба

Давно вже змовкли гомінкі діти, давно лягли спати натружені батьки, коли Господь післав на світ свою срібlistу лямпу, світити, прояснювати попелясті тумани ночі, що впала з над примрачених рідкою хмарявою зір і тихо-безчутно густою серпанковою тканню обтулила жадне відпочинку село.

Якісь невловимі марева, що лобурили досі в попідхатніх сутінках, налякані нежданою появою саява, вимахуючи сталеними руками, втікали нишком ховатися в дуплах струхлявих верб і акацій, що мов забалакані куми розсілися край дороги.

І як той сторож вірний, спершись вигідно на спині лісів, що замикали обрій, велична тиша нависла над сплячим селом, уся в пахошах, якими щедро дарили її розцвілі акації.

Селянські хати счорніли як ті спрацьовані селянські руки, різким контрастом відбивали від біленького, гордо розпертого панського двора, що непрошеним влізливцем вдерся на сумежний зі селом горбок і весь заставив його довжелезними коробками шпихлirів, стаєн і стиртами хліба.

Село спало.

Тільки в одній закутині чути було гамір, а уривчаста, зойклива музика, переймом, як поблизький бурхливий потік, перепливала вулички села.

Мала хатчина, вся в садковому вінку, реготалася наче безжурне, пустотливе дівча, й немов притупувала чобітками від утіхи, така луна йшла від танців. Невеличким, самотнім віконцем мигтіла вона у просторі, ціла в помаранчевому крузі, що топнів і розприскувався в безліч дрібнесеньких самоцвітів, які зникали в морі півпiтьми.

В хаті, за столом сиділи свахи та свашки, а молодь гуляла. Старі батьки попивали повагом тоді, як матері одна через одну шушукали і обтираючи з подиву правицями губи, приглядалися молодим.

Вона, молоденька і дрібка, гралася наче дитина на гагілках, рада музиці, свахам і весіллю.

Він, у святочному одязі, мовчазний, з надто пристарілим на його трийцять років і перевтомленим обличчям, якимось дивно зглядався на присутніх, не то сумно, не то здивовано.

— Дай Боже щастя, Степане!

— Дай Боже, дядьку, дай Боже й вам!

Чарки стукнули, молодий припив до старости і знов попав у мовчанку.

— Як це воно бо й буде з тим полем? — настирливо бороздилось від думок його високе чоло, як те його поле під гострим плугом. Малі його очі канули в завіконній півпід'їмі, мов намагаючися прорвати ці попелясто-темні кружева та добачити, чи хто не обломив часом кукурузи і не підтолович йому при самій дорозі хвилюючого жита.

Дарма, що музики грали аж диво, що мала повновида Катря присягалася бути вірною по вік дружиною — він заєдно думав про своє поле.

Та від цих думок, чи від тієї горілки, що її випив більш, ніж звичайно, огоріле його лице світилось відблиском міді, в очах горів якийсь сіро-матовий огонь, що горить у дряхловині верби, а з чола скапували краплини поту. Обтирав їх час від часу рукавом і вплялював очі в відчинені двері, кудю вливалось в хату свіже повітря та тьма.

Невже новиною йому отся журба? Не булаж вона невідступною товаришкою і повірницею змалку, безперервною низкою турбот і невдач щоденних — не омотувала його життя?...

Безліч згадок хмарою сріблястих голубів злетіла на його виски, а кождий одну таку журу, одну турботу із життєвої його хідьби тямить... І стільки, стільки їх було, що видавалося начеб це не лиш його голуби, але всі суми рідного села на його весіллі злетіли...

В його простій душі, не виплеканій шкільною освітою, мимохіть починали з'являтися якісь тайни, над якими не роздумував іще досі ніколи, якісь нові почування, нові потреби і бажання...

Спомини довгим хороводом ішли, заміняли один одного, а він не мав влади над ними... Йшли як самі хотіли, вдаряли до голови і мутили думку. Примари, що як тінь до чоловіка, приковані до його життя...

І згадував як ця невідступна і вірна його товаришка журба що приросла до його душі і глибокими, нерівними скибами ізорала молоде чоло — вже з оченят дитини зганяла веселі, погідні блиски.

Він жеж із нею запізнався ще тоді малою крихіткою, коли полишений матір'ю, годинами верещав до перевтоми в порожній хаті.

Знайомився він із нею ближше, коли вже як п'ятилітнє хлоп'я, пораненими ноженятами бив за гусками, що втікали в розтіч.

А потім чим раз більше, чим раз частіше знайомився з нею так, що в кінці сталася вона частиною його душі, щоби з рідним

братіком своїм — смутком у купі, павутинням чорним засновувати йому красне сонце життя та зроджувати вічний біль і страждання...

Аж сталася вона потребою його думок і бажань, які без неї не знали куди літати...

Дванадцять років іще не було Степанові, коли батько помер від панської машини, а матір вигнали з двірської хати, бо за часто злягала та видалася панові зайвою вже; якоюсь на ніщо нездатною ганчіркою, хоч увесь вік на двірській службі перебула.

Пішли вони до діда на сусіднє село та й там не дуже то зраділи з їх приходу. Всеж таки дали хоч кут і шматок хліба.

Круглий рік трівав отцей блаженний час і відокремлений стояв погідний і розсвітлений в низці Степанових згадок.

По році матір посватали в друге, а новий батько був тієї гадки, що красше віддати його на службу, аніж тримати його у хаті.

Так і пішов у тринадцятому році на фільварок до коний.

Тут зразу попав Степанко під проклони й удари наставника, панського фірмана Войтіха.

Праця була цілоденна та важка, то й не дивниця, що з кожним днем журба присікалася до нього чим раз цупкіше і впровадила на такий шлях, на якому в бігу вже затриматися годі, де муситься спускати лише в діл, як той клаптик паперу, кинений розбавленою дитиною в гірський потік.

Вже тоді він думав, що з нього буде колись, бо вже тоді розумів добре ізза чого вмер його батько й за віщо пан вигнав його маму з двірської хати.

Вже тоді журился він, що є ще менші від нього діти, сестричка та братчик, яким при вічно пьяному вітчимі і вічно заляканій, заголюканій і запрацьованій матері не жилося гаразд.

Вже тоді не одну нічку продумував він, що воно буде з ним колись? Чи заробить він тут і спроможеться коли на щось ліпше від цього лахміття, що ледви вкривало його худощаве тіло?

Вже тоді журба затинала перші глибокі карби на його чолі, зім'яла лице мов клапоть ганчірки, сипнула на нього попелом вульгарної, простачої нужденности і відразу видно було, що на цю передчасно похнюплену спину лягла віддавна важка долоня призначення.

Одначе несподівано доля сама подумала про нього.

Сестра та брат повмирили дітьми, а мати згодом другий раз повдовіла.

Тоді Степан покинув службу, перейшов до маминої хати і став господарити.

Від раннього ранку до пізнього смерку трудився Степан, та й тут за ним ходила його давна товаришка журба.

— Як воно далі буде? З чого поставить стодолу, чи жнива цього року будуть ліпші, як торік, чи дасть Господь на довго ще сил потрібних до праці, і таке инше.

Старенька мати вела йому жіночу господарку, варила їсти, білила полотно.

Рада вона була би вже й оженити сина, одначе Степан ні на одну не міг рішитися.

Аж коли померла старенька мати, рішився Степан узяти господарину у хату і то зараз по Великодню.

Не шукав її довго.

Межа в межу плило від вітру поле Івана Яськова. А що старий Яськів давав за Катрею сусіднє поле, посватали їх скоро люди. Все здавалося по простому, легко, без сумнівів та заводів.

Однак журба так припала до Степанового серця, що й тепер ні на хвилину не відступала його.

— Яка це з Катрусі господарина буде?

— Чи зуміє розводити вона стільки качок і курок, що покійниця мати?

— Чи зуміє вона... і так в безконечне.

У хаті шум, весільний гамір, музики грають, аж диво, Катря гуляє та грається наче мале безтурботне дівчатко, а на дворі сріблистий місяць, створюючи блудні фантоми тіний, освічує все село, що мов утомлена плачем дитина, спить у віночку з садів, притулившись до узбіччя гори.

У відчинене вікно та двері від часу до часу віяло з поля лагідним теплом, повним дивно опянюючих пахощів недалеких акацій, густо обліплених то білим то жовтим цвіттям.

Тихо, спокійно.

Часом лиш одна, то друга зірка, слабо рукою минулого на килим небесний почеплена, відірвалася, затремтіла, заморгала в останнє і канула в невідому глибину, значучи тільки свою таємну путь лискавковим, огненним махом.

Враз від гір повіяло холодом. Одночасно поплили над сплячим селом сірі імлі, ослаблюючи саяво, що лилося досі безупинно на нього, а мільярди дрібнесеньких самоцвітних каплин, що вкрили поля, луги й акацієві вітки почали втрачувати свій блиск.

І стала вся природа подібна до нутра величнього Господнього храму, коли то над похиленими в молитві й покорі головами заклубляться дими кадилиць. Степанові думки не слухають музики, не бачуть місячної ночі, лиш як ті веретена бігають то тут, то там.

Кидає ними сваха журба і тече з них сірий килим буденности. —



ЗІ СТУДЕНТСЬКОГО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЖИТТЯ

Галичина

Ліга Української Молоді

Звідомлення за час 1923/24 — 1924/25.

Гарна ідея й висока — ця організація студентської Ліги. На українських землях дає їй почин великий приятель молоді, Впр. о. др. Йосафат Маркевич ЧСВВ. Заходами ідейних львівських студентів завязується вона там вже з початком 1920. р. Згодом Ліга розрастається і обнімає своїм впливом низку міст, де вчиться наша

молодь. Висока ідея захоплює й гуртує все більше й більше благородних душ кругом ясного й світлого Христового Прапора. Й у Станиславові, при українській гімназії, зав'язується в шк. р. 1921/22. Ліга Української Молоді. Провідником її стає Пан Отець Др. Іван Фіголь. Звідомлення про працю Ліги за час 1921 — 1923. помістив я в „Поступі“, IV. на 261. стор. На цьому місці подаю огляд діяльності Ліги від 1923 — 1925.

У неділю, 12. жовтня 1924. після ексорти відбулися Збори Ліги Укр. Молоді у Станиславові в приявності о. Др. Фіголя, о. Слезюка, проф. Мих. Мацькова та Лігістів.

Голова Петро Ісаїв отворив Збори коротенькою промовою. На секретаря Зборів покликав Володимира Снігуровича (VIII. а).

Микола Тимчишин (VII. а) подав огляд праці Ліги за шк. р. 1923/24. Виділ Ліги враз з о. Дром Фіголем відбув 6 засідань. Лігісти двічі в місяць відбували сходи, на яких читано короткі реферати із видавництв та книжок.

Олекса Ратич (VIII. а) зложив звіт зі скарбництва. За цілий рік до каси вплинуло з вкладок членів 21,907.000 мп. + 3 долари від ОО. Василян. Розхід виносив 26,541.000 мп.

Володимир Остапович передав звіт із бібліотеки, що виносила 257 чисел у 407-ох томах.

Контрольна комісія (Волянук з VII. б. і Мазуркевич з VIII. а) предложила звіт, що вона перевірила ділові книги і все знаходиться в порядку. Уступаючому Виділові зажадала уділити абсульторії. Принято.

Опісля переведено вибір нового Виділу Ліги, в якого склад увійшли:

1. Остапович Володимир з VII. б., голова
2. Палагіцький Євген з VII. а., м. голова
3. Костецький Сергій з V. а., секретар
4. Турчманович Лев з VII. б., скарбник
5. Фіголь Атаназій з VII. б., бібліотекар
6. Кондра Богдан з VII. б., { Контрольна
7. Лукань Степан з VII. б., { Комісія

1924/25 розпадалася Ліга на два кружки: нищий (IV — V.) і вищий (VI — VIII. кл.), що оставали під опікою о. Д-ра Фіголя. Лігісти нищого кружка (IV — V.) відбули 13 сходин, на яких читано «Записки школяра» й їх пояснювано; читано короткі реферати про терпеливість, почуття неволі ближнього, послух, терпеливе зношення чужих вад, любов самоти і мовчання, про страшний суд і т. и. У другому півроці о. Др. Фіголь читав виїмки з листів св. Апостола Павла до Коринтян, крім «Записок школяра» і рефератів.

На останніх сходинах (13. червня 1925.) відбувся відчит Ст. Луканя: „Про любов ближнього.“

Сходи відбувалися що два тижні. Пересічне число приявних виносило звичайно 8 — 40. Раз у місяць (неділя пополудні) відправлявся у катедрі молебн.

В вищому (VI — VIII.) кружку було вписаних 62 членів. На повні сходи являлося не більше, як 30, а часами 10 членів. Виділ відбув 5 засідань. Повних сходин 12. Ціллю їх було поглибити та висвітлити всякі релігійно-моральні квестії. Сходи відбувалися що другий вівторок. На сходинах виголошено слідуочі реферати:

1. Стеткевич: Соціалізація майна.
2. Остапович: Рівність людей.
3. Еленюк: Дещо про комунізм.
4. Ісаїв: Церков а держава.
5. Кабаровський: Громадянська свобода.
6. Ат. Фіголь: Яка праця — така заплата.
7. Кондра: Інквізиція.
8. Палагіцький: Віра й наука.
9. Остапович: Буддизм і його відношення до християнства.
10. О. Др. Фіголь: Етика а війна.
11. Турчманович: Що таке вільномулярство?

Після відчитів була зрочайна дискусія, часами дуже оживлена (пр. про соціалізацію майна). На прикінці все забирав голос о. Др. Фіголь.

Виділ задумав купити для Ліги кіно, яке висвітлювало би для учнів образки з природи і біблії, та брак відповної квоти і це, що Дирекція гімназії закупила між тим „скіоптікон“, станули цьому плянови на перепоні.

Органами Ліги є «Наш Приятель», якого приходить 175 чисеб і «Поступ» (65 прим.). З польських видавництв передплачувано: *Sodalis Marianus*, *Rycerz Marji* і *Głosy Katolickie* по 1 примірникові. Бібліотека Ліги числила 264 томи + 136 чисел „*Przegląd-y*“.

21. падолиста 1924. улаштувала Ліга святочний Концерт у честь українського святого свящ. Йосафата Кунцевича. На програму складалися 3 хори, 2 деклямації: Гоцанюка й Ісаїва, вступне слово Бодна-ука, гра мандоліністів, скрипкове сольо Мировича й закінчення о. Др а Фіголя¹).

Не можна поминути про ворожий для свята виступ. Якись поза-гімназійні „сини тьми“ збаламутили гурт гімназійної молоді (в тім деяких Лігі-тів і Пластунів) і хотіли через агітацію та противні для свята летючки не допустити до виконання свята; та це їм не вдалося і свято відбулося в порядку до кінця².

Степан Лукань

Львів. Кооператива »Студентська Самопоміч«. Заснував її гурток українських студентів у квітні 1922. р. Під кінець 1922. р. вона числила 130 членів, а вже 1923. р. зросло їх число на 273. В. р. 1925 прибуло 483 нових членів, а вичеркнено 214, так що під кінець 1924. р. число членів виносило 547. Річний оборот в р. 1924 виносил 1470 зол.

В р. 1924. засновано при Кооперативі т. зв. „Вдділ посередництва праці“, якого завданням було вишукувати лекції й уділювати їх неможлими студентам. Відділ

розвинув був широку діяльність, та потім через арештування і брак людей припинив свою діяльність. Існує ще один відділ, т. зв. „Чепурня“. Кооператива має популярний інвентар, з якого користають студенти по дуже низьких цінах.

В 1925. р. прибуло 23 нових членів і з днем 30. червня числить Кооператива 570 членів. Порука 5-кратна.

В останньому часі Надзірна Рада старається зібрати більше уділів до Кооперативи в цілім краю, а також розіслати блянкети членських заяв до всіх студентських

¹ Гл. »Поступ«. V річн. стор. 28.

² Гл. »Місіонар« 1925. стор. 87.

організацій за кордоном: до часописів вона готує відповідні статті. Загальний оборот із днем 30. червня ц. р. виносить 2190 зол.

Буковина

Переслідування Українців Румунами. Як далеко йдуть у своїх переслідуваннях Українців Румуни, свідчить слідуючий факт. Цими днями уряджувало українське студентське товариство «Запороже» кілька прогульок з вечерницями й танцями, по деяких місцевостях Буковини, між іншими також у Заставні. Вечерниці в Заставні відбулися з небувалим успіхом, а місцеві Українці просили «Запороже» не забувати на них і на далі. Більше ніж вечерниці нічого не можна, бо й на те треба спеціального дозволу від румунської окупаційної влади. Однак такі невинні забави нашої молоді стають сіллю в оці Румунам, бо вони всеж таки уможливають застрашенням недобиткам нашої інтелігенції збиратися разом. Цими днями посилалися масові арешти на членів «Запорожа», а то й за те тільки, що вони уряджували згадані прогульки. Українське студентство Буковини просить о поміч перед цими нечужаними переслідуваннями.

До речі треба тут згадати, що в звязку з недавніми камеральними виборами на Буковині, посилалися арешти також на всіх інших чільніших Українців, селян та недобитків інтелігенції. Напів українське „Хліборобське слово“, що виходить у Чернівцях за гроші румунської селянської партії (т. зв. цараністів), містить цілі шпальти про згадані арештування Українців. Серія різних виборів тільки що почалася, а скінчиться аж на весні 1926. р. по виборах до румунського парламенту. Отже цілу зиму будуть тягати невинних Українців по румунських криміналах, хоч українське населення з цих вибо-

рів, при вічнім стані облоги на українській Буковині (від 1918. р.) та нечужаним терорі румунської „сігуранци“, майже ніяких успіхів не матиме.

Чехословаччина.

Прага. „Громада Студенток-Українок у Празі“. Громада заснована ще в 1922. р. але статут затверджено щойно в серпні ц. р. Обеднує около 70 членів. Мета організації — культурно-освітня й допомогова. В минулому році громада влаштувала реферати (переважно на соціальні теми), академії та в малих розмірах допомагала своїм членам матеріально.

Громада хоче в майбутньому поширити свою допомогову акцію й розвинути допомогову, має намір влаштувати курси різних праць, (між іншими шиття й крою) та заложити відповідну робітню. Перші кроки в цьому напрямі вже пороблено.

В жовтні ц. р. ізза затвердження статута Громади, мають відбутися перші офіціальні організаційні збори.

Товариство Українських Письменників та журналістів розпочало в вересні ц. р. енергічну діяльність. Дня 5-го вересня Т-во влаштувало в «Студентському Домі» в Празі жалібну Академію в пам'ять померших у серпні ц. р. поетів Вол. Самійленка та О. Маковея.

18-го вересня в Горніх Черношицях біля Праги уряджено вечірку присвячену письменниці Галині Журбі (Г. Домбровській).

26-го вересня в Горніх Черношицях наш поет О. Олесь (голова Т-ва Письменників і Журналістів) виступив на вечірці зі своєю казкою про «Соломяного бичка». Це новий твір нашого поета. У красних віршах тут переповів він народови казку про солом'яного бичка.

Т-во оголошує літературні вечірки в Горних Черношицях що суботи.

Югославія.

Загреб. Т-во »Просвіта« в Загребі, яке поставило собі за ціль об'єднувати й освідомлювати Українців, які перебувають на території Югославії, постановило відчинити в Броді, на Саві Українську Бурсу, в якій учитимуть української граматики, літератури та історії. Згадана бурса малаб бути відчинена в осени ц. р. Для студіюючих у Загребі бачвансько-сремських Українців отворило було Т-во »Просвіта« Курс української мови й цього року його скінчило.

Данія.

Конференція Міжнародної Студентської Конфедерації. В днях 15 — 25 серпня ц. р. відбулася в Конпенгазі — Ніборгу Конференція Міжнародної Студентської

Конфедерації (С. І. Е.). На цю конференцію прибуло 150 делегатів. Українське студентство було заступлене двома делегатами: т. е. Орелецьким та Миколою Масюкевичем.

Ділові засідання відбувалися в місті Ніборгу. На цій конференції обговорювали справу прийняття нових членів до С. І. Е., перевіряли діяльність поодиноких студентських централей, та намічували плян праці С. І. Е. на слідуєчий шкільний рік. Дискутовано також над справою виміни студентства між поодинокими країнами, справу співпраці європейського студентства (за посередництвом Міжнародної Студентської Конференції) з американським, справу подорожжй, віз і т. п. Крім цього на порядку деннім конференції стояла справа майбутньої співпраці Конфедерації зі Світовою студентською Помічю та організація римської Олімпіади.



Дня 4. жовтня 1925. ранком, помер у станиславівській лікарні

ІЛЯРІЙ ЯБЛОНСЬКИЙ

уч. VI. в. кл. укр. гімн. у Станиславові

До гімназії почав ходити 1920. р. Кожду клясу кінчив з добрим успіхом. Веселої вдачі, а zarazом і поважний, вічливий і товариський, визначався гарними прикметами, що ціхували інтелігентного, ідейного юнака. За це находив правдиве поважання у всіх, з якими стрічався у своєму життю.

У вівторок 6. жовтня, пополудні відбувся величавий похорон на станиславівський цвинтар при участі великих мас народу. Явилася віддати останню прислугу своєму Товаришові й українська гімназія враз з Учительським Збором та своїм хором.

Промовляв до громади о. Др. Фіголь, а в імені товаришів пращав Покійного Антін Библюк.

Земля Покійному пером!

Метеор.

3 католицького організаційного життя

Українська Християнська Організація.

Те, що досі було лиш у сфері загального бажання, приняло вже конкретний вид. Нарешті маємо вже організацію, якої конечність така пекуча сьогодні. Є це організація не вузько партійного, а загально національного характеру, свободна від політично-партійних доктрин, ідеологічно стояча на чисто католицьким і широко народнім ґрунті. Ділячися отсею вісткою з шан. читачами, маємо повну надію, що вони масово вступати муть уряди Укр. Христ. Організації як її організатори, мужі довіря і члени і з молодечим запалом працюватимуть для здійснення її ідеалів. Докладніші вказівки про У. Х. О. містить 1. число інформаційного письма «Наші Вісти».

Інтернаціональний Католицький Зїзд в Оксфорді.

В серпні ц. р. за ініціативою трьох міжнародних організацій, а саме: „Ligue catholique Internationale“, „Office International des Organisations Catholiques“ і „Union Catholique d'Études Internationales“, як також англійської організації „Catholic Council for International Relation“ відбувся в Оксфорді великий зїзд.

Ціллю його було завязання тісної злуки між католицькими організаціями національними і міжнародними і нарада над спільною, солідарною діяльністю католиків на міжнароднім полі. Оксфордський Зїзд не завів покладених на нього надій. Учасники, не гублячися в утопійних проектах, приступили до конкретної праці. Зложили сталі Комісії: Фінансову, Раду співупорядкованої праці, в якій відкрили Міжнародню Католицьку Інформаційну Агенцію.

В кінці обговорили докладно організацію Опіки над Молоддю.

Конгрес організації „Pax Romana“ в Больонії.

В перших днях вересня відбувся в Больонії, річний V. Конгрес організації Католицької Молоді „Pax Romana“.

Виразом стремлень і значіння організації „Pax Romana“ був реферат канцлера д-ра Seipel-a, в якому він підчеркнув чинник праці, як головний постулат реалізації так дуже пожаданого всіми мира. Та праця, якщо опирається на непохитних засадах Євангелія і наукових доктринах, які є виразом її в практичному життю і в діланці економічній та соціяльній, — так завсіди є задатком в реалізації ідеї мира.

Християнство голосить засаду братньої любови. Христос велів нам любити ближнього. Ці засади повинні присвічувати міжнародній праці католиків. Вона повинна стреміти до згідної, на любови опертій співпраці окремих народів, а не губитися в фікційних ідеях вселюдства.

Інтернаціональний етнологічно-релігійний Конгрес у Медіолані.

На особисте бажання святійшого Отця Пія XI. відбувся в Медіолані в днях від 17 до 25 вересня ц. р. католицький інтернаціональний релігійно науковий конгрес. Учасників у ньому було сто, з усіх держав: Італії, Іспанії, Голандії, Франції, Німеччини, Австрії, Швейцарії, Угорщини, Югославії, Чехословакії, Польщі і пр.

Був це вже четвертий того рода конгрес. Два попередні відбулися в р. 1912 і 1913 в Бельгії, третій в 1922 р. в Голандії. Цьогорічний конгрес, як і попередні тривав 7 днів. На кождий день випадало пересічно 5 викладів. Вечірніх викладів слухало много публики.

Між іншими обговорено слідуючі теми: о. W. Schmidt: „Крітерії в означуванні віку найдавніших культур“, та Д-р Lebzelter: „Раси і культури“. В тоці дискусій поставлено дезідерат: улаштувати дальші наукові експедиції, до етнологічно найстарших народів (Пігмеїв і споріднених із ними), які вимирають майже цілком. Не беручи під увагу переведеної з гарним успіхом експедиції отців Gusinde-a й Koppers-a до Feuerland-y, відбулися останніми роками подібні виправи до Карлючих племен Малякки до Негритів на Філіпінах, та до Пігмеїв у східній Африці.

Належало би і в найближшій будуччині улаштувати такі експедиції, щоби забезпечити цінні документи людства, доки ще не запізно.

Обговорювано теж етику диких народів. О. Gusinde говорив про етику Фаерляндців, о. Schebesta про етику Семантів із Малякки, о. Dubois про етику Мадагасів.

По скінченню конгресу половина учасників поїхала до Риму, де св. Отець прийняв їх на спеціальній аудієнції.

Слідуючий, пятий конгрес має відбутися за три роки.

ЗІ СВІТА

Католицький університет в Медіолані. Недавно тому признало італійське правительство католицький університет в Медіолані вільним державним університетом.

З тої нагоди подає „Osservatore Romano“ короткий огляд повстання цього епохального діла. Початок заложення католицького університету та товчок до його повстання дали два померші вже мужі, а це: кардинал-архієпископ Медіолану Феррарі та Йосиф Тоніольо, геніальний католицький соціолог.

В своїм смертнім завіщанню 1918 р. переказав Тоніольо Францисканинови О. Гемельо-му заложення католицького університету, як конечного орудника християнського відродження італійського народу. О. Гемеллі, який щойно в пізнішому віці став священником, а передше був невіруючим лікарем, сам на собі найкраще відчув погубний вплив ворожої Богові, атеїстичної науки. Неструджено почав він отже пропагувати ідею вказану Поціольо-м, за помічю відчитів та статей в „Rivista di filosofia neoscolastica“ і »Vita e Pensiero“, при чому помагав йому, як протектор Феррарі. Як головного жертводавця та фундатора майбутнього університету намітили вони графа Льомбардо,

Інтернаціональний етнологічно-релігійний Конгрес у Медіолані.

На особисте бажання святійшого Отця Пія XI. відбувся в Медіолані в днях від 17 до 25 вересня ц. р. католицький інтернаціональний релігійно науковий конгрес. Учасників у ньому було сто, з усіх держав: Італії, Іспанії, Голяндії, Франції, Німеччини, Австрії, Швайцарії, Угорщини, Югославії, Чехословакії, Польщі і пр.

Був це вже четвертий того рода конгрес. Два попередні відбулися в р. 1912 і 1913 в Бельгії, третій в 1922 р. в Голяндії. Цього річний конгрес, як і попередні тривав 7 днів. На кожний день випало пересічно 5 викладів. Вечірніх викладів слухало много публики.

Між иншими обговорено слідуєчі теми: о. W. Schmidt: „Крітерії в означуванні віку найдавніших культур“, та Д-р Lebzelter: „Раси і культури“. В тої дискусії поставлено дезідерат: улаштувати дальші наукові експедиції, до етнологічно найстарших народів (Пігмеїв і споріднених із ними), які вимирають майже цілком. Не беручи під увагу переведеної з гарним успіхом експедиції отців Gusinde-a й Koppers-a до Feuerland-y, відбулися останніми роками подібні виправи до Карлючих племен Малякки до Негритів на Філіпінах, та до Пігмеїв у східній Африці.

Належало би і в найближшій будуччині улаштувати такі експедиції, щоби забезпечити цінні документи людства, доки ще не запізно.

Обговорювано теж етику диких народів. О. Gusinde говорив про етику Фаерляндців, о. Schebesta про етику Семангів із Малякки, о. Dubois про етику Мадагасів.

По скінченню конгресу половина учасників поїхала до Риму, де св. Отець прийняв їх на спеціальній аудієнції.

Слідуєчий, пятий конгрес має відбутися за три роки.

ЗІ СВІТА

Католицький університет в Медіолані. Недавно тому признало італійське правительство католицький університет в Медіолані вільним державним університетом.

З тої нагоди подає „Osservatore Romano“ короткий огляд повстання цього епохального діла. Початок заложення католицького університету та товчок до його повстання дали два померші вже мужі, а це: кардинал-архієпископ Медіолану Феррарі та Йосиф Тоніольо, геніяльний католицький соціолог.

В своїм смертнім завіщанню 1918 р. переказав Тоніольо Францисканинови О. Гемель-му заложення католицького університету, як конечного орудника християнського відродження італійського народу. О. Гемеллі, який щойно в пізнійшому віці став священиком, а передше був невірющим лікарем, сам на собі найкраще відчув погубний вплив ворожої Богові, атеїстичної науки. Неструджено почав він отже пропагувати ідею вказану Почіольо-м, за помічю відчитів та статей в „Rivista di filosofia neoscolastica“ і »Vita e Pensiero“, при чому помагав йому, як протектор Феррарі. Як головного жертводавця та фундатора майбутнього університету намітили вони графа Льомбардо,

чоловіка, який взагалі не мав відчиненої кишені на наукові цілі, а особливо був противний заложенню цього університету. Перед рішачою розмовою з графом, зложив о. Гемеллі та його співробітники Богові обіт, що на випадок прихильного висліду, посвящать університет Серцю Ісуса.

І дивна річ! — Граф Льомбардо не тільки основно змінив що до цього свою думку, але жертвував мільон лірів на закуплення відповідних будинків. Перед своєю смертю вручив кардинал Феррарі о. Гемеллі-ому папський документ в якому св. Отець торжественно признавав університет Найсвятішого Серця Ісуса.

Терерішний Папа, ще як архієпископ Медіоляну, отворив в імені тодішнього Папи Венедикта XV. університет дня 7. грудня 1921 р. Від сего часу цей університет все знаходив у Ньому великого свого покровителя.

З огляду на офіційальне признання цього університету італійським правительством, видав кардинал-секретар о. Гаспаррі письмо до італійських єпископів, в якому взиває до збірки в цілях піддержки університету. Рівнож св. Отець поручає опіці єпископів та духовенства товариство »Приятелів університету“, яке вже тепер числить 40.000 членів.

Ранішна Служба Божа. В Бостоні, (Америка) в церкві св. Якова правиться в кожду неділю ранком о год. 3 1/2 Служба Божа, для вигоди тих, які мусіли працювати в ночі. Слухає її много людей: дневникарських робітників, акторів, доглядачок недужих, з усіх суспільних верств, у лахміттю і в шовках. Молочарі задержують свої візки; понад сто авт стає довгою лінією здовж улиці, а їх шофери йдуть слухати Служби Божої. Поліцисти, залізничники приходять у своїх мундурах, кельнери в своїх фракгах. Всі творять незвичайне, мішане товариство.

270 мільярдів золотих марок. Щоби дати поняття про величину воєнного відшкодування, яке має заплатити Німеччина, зроблено слідуєче обчислення:

Принявши, що заплата наступить у золоті, то одна 20 марківка важить 8 грамів. 1 мільон марок — важить 400 кг = 8 сотнарів, а 1 мільярд важить 8.000 сотнарів. 270 мільярдів, які маєтсья заплатити важить разом 2,160.000 сотнарів. Щоби знова ту величезну масу золота перевезти залізницею до Франції, треба би 10.800 вагонів, це є 160 потягів по 60 вагонів кождий, з набором 200 сотнарів.

Прийім, що маєтсья платити 100 марковими банкнотами. Одна 100-марківка з 7. III. 1908 є довга на 158 см. Коли би тих 270 мільярдів покласти 100-марківками одну за другою після їх довжини, то повсталаби смуга довга 4,266.000 кильометрів. А пригадуємо, що обвід нашої землі виносить 40.000 а віддаленя місяця від землі около 384.400 кильометрів!

(Stadt Gottes 1923 ч. 5, стр. 159 - 160)

Слон згасив у місті світло. В Bordeaux (Франція) лучився недавно особливий випадок: слон з місцевої менажерії, на якому уряджують собі часто діти проїздки, звернув нечаяно свою увагу на дріт електричного проводу. Діткнув дріт трубою та коли відчув неприємне ділання струї, попав в таку лют, що в одній хвилі вирвав трубою зі землі стовп та підніс його в гору. Наслідок був такий що електричні проводи порвались, погасло світло, а фабрики та трамваї станули.

Протягом 15 хвиль вирвав слон у цей спосіб 9 стовпів. З бідою вдалось його обезсилити.

Мости і дома зі живих дерев. Славний французький біолог Paul Francé створив теорію біотехніки, яка полягає на визисканню природних сил. Опираючись на тій теорії, німецький інженер Max Wiechuld збудував міст зі живих дерев над одним із допливів Одри. Пні що ростуть у воді, заступають мостові стовпи, а получене зі собою гилля, творить поверхню, по якій цілком безпечно можуть переїздити найтяжші вози.

Будує він також в подібний спосіб і цілі господарські забудовання, а проектує і мешкальні дома. Будова такого дому тріває вправді 5 літ, але зате коштує дуже мало.

ДЛЯ СВІТЛА

Так зв. „Українська Євангельська Церква“

Вороги нашої Церкви та народа, які від довгого ряду літ стараються ширити зневіру передусім серед селянських кругів до всього, що своє, рідне, українське, вказуючи натомість, яке то всьо чуже (читай польське) гарне й блискуче, вибрали для своєї злочинної роботи свідомо теперішню хвилю морального й матеріяного винищення нашого селянства, яке від кількох літ стогне під тягаром страшних податків, шикан, всяких карних експедицій, екзекуцій, побоїв та вязниць, щоби продовжати свою руїницьку роботу.

Маючи за собою з одної сторони піддержку у формі американських долярів, а з другої попертя польського уряду (не тільки моральне!) кинули вони в послідньому часі справдішню хмару своїх добре платних агентів та агітаторів, які вештаються по українських селах та словом і письмом сіють поміж селянами свій кукіль, який намагаються продати за здорове зерно.

В першій мірі ходить їм о поширення зневіри та винищення всяких спроб організації, бо народ без віри у краще майбутнє, яке змгби здобути власними силами та дезорганізований, це найкращий матеріял на льяальних горожан. Томуто і річ зовсім зрозуміла, що ці наші »правдиві« приятелі, які одинокі (як це вони самі себе реклямують) бажають добра та можуть його дати нашому народові, стараються болотом обкидати наше патріотичне духовенство та політичних провідників, держучися цієї диявольської тактики: »поражу пастиря і розсиплється стадо.«

Не пропускають вони ніякої нагоди; ніяка дорога, ніякий спосіб не є для них злими ані нечесними, як що тільки ходить о осягнення цілі. Виступають вони під всякими іменами та фірмами, щоби в цей спосіб ширити баламуцтво та ловити у мутній воді у свої сіти необачних людей.

В останньому часі виступили вони публично, скриваючися під фірмою »Української євангельської церкви«, якої перша громада завязалася в Станиславові.

Вже сам вибір місцевости, яка від ряду літ не тішиться здоровий релігійним ґрунтом, ясно свідчить про це, які наміри мають основники цієї «церкви». Поминаючи на боці справу чисто релігійну (шкода часу розписуватися багато про нонсенс та релігійний куріоз, закладання «правдиво» Христової церкви, яка противиться основним правдам тоїж самої церкви, основаної Христом'), займемося на тому місці лише квестією, а саме: якою являється згадана «укр. євангельська церква» у відношенню до нашого національного життя та стремління?

Чи заложення та евентуальне існування її у нашій суспільности, получене з користю, чи шкодою для наших національних інтересів? Хочемо дати тут цілковитий об'єктивний погляд на цю справу, тому наведемо слова одного протестантського пастора, чоловіка дуже поважного та загально шанованого. Ось він у розмові на цю якраз тему, сказав ці знаменні слова: «Я, як протестант, євангелик, повинен тішитися із повстання укр. євангельської церкви, однак дивно мені, яким робом можуть ізза цього радіти і то свідомі Українці? Чи ж вас не вдаряє це, що ця церква тішиться попертям польського уряду? Будьте певні, що колиби ця робота не велася на вашу шкоду, так поліція розігналаби протягом 24 годин ісповідників цієї церкви враз із її основниками!»

Ці знаменні слова чоловіка, який безперечно в теорії симпатизує із цим націплюванням у нашому народі протестантизму, набірають справді авторитетної сили, якщо поглянемо на цю справу крізь окуляри редактора «Селянського Прапора», часопису, який виходить у Станиславові за польські гроші в українській мові та сповняє цю саму службу у польській державі, на якій був за весь час свого існування сумної пам'яті «Руский селянин». Цей то орг н «хлібоїдів» в ч. 12, з дня 27. вересня 1925 р. пише про цю справу ось що: «Євангельський рух по цілій Галичині і поза її межами, з кожним днем зростає. — Сміло можемо твердити, що зріст Євангельської церкви в нашому місті зовсім не є шкідливим для Польської Держави. На оборот, — як довідуємося, Євангельський проповідник в Станиславові, Федір Сташинський, який працює тут від трох місяців, відноситься до Польського Уряду дуже лояльно і в своїх проповідях та у приватних розмовах ані словечком не чіпає справ політичних. — Не сумніваємося, що наколи цей рух в Станиславові буде йти і далше в такім самім напрямі, — то з певністю з боку державної влади досягне загальне признание і поміч. Польський Уряд мусить числитися з тою обставиною, що в межах Річпосполитої живуть євангелики, які вповні і взірцево виповнюють свої горожанські обовязки.

Ми далекі від того, щоби тому рухові ставити якінебудь перепони якщо — він буде дуже далеким від усяких справ політичних, — бо в противнім випадку він не лише не досягне своєї цілі, але ще може за собою потягнути небажані наслідки для українського народу, а головно для Польської Держави!

Вже із цих слів ясным є для кожного, для яких цілей є основана і піддержувана польським урядом ця «укр. євангельська церква», та яку роботу має вона виконувати у нашому народі. Не даромже заложення цієї «церкви» є так дуже симпатичним для «Селянського Прапора», який у тому самому часі обкидає болотом

ую свідому українську інтелігенцію та усіх наших людей, які ще не заложили рук та не »благоденствують« при польським кориті, а у своїй програмовій статті пише: »Здаймо собі справу з того, що України після теперішнього політичного положення в Європі ніхто не збудує. Рівнож ані на хвилинку не забуваймо, що ми є громадянами Річипосполитої Польської, а всі, які бралися до будови України, це елемент нездалий, дурний, це авантюристи і повні ігноранти.«

Ось такого гідного поплечника та пропагатора знайшла собі »укр. євангельська церква«, якої вірні є взірцевими горожанами польської держави. Нам це і не дивно, якщо зважимо, що найгорячіший пропагатор цієї »церкви«, Федір Сташинський це чоловік, якого засадою є: »давайте гроші і аванс, який свого часу прямо із василіянських мурів подався у чорносотенний Почаїв, а відтак, коли по розгромі царської Росії, не було вже »інтересу« бути православним, вернув православним діяконом у Галичину та почав видавати дуже несмачні брошури проти православної церкви, хочаби в цей спосіб здобути собі »марку« щирого католика та склонити нашу церковну гієрархію до висвячення його на католицького священика. Колиж у нас на ньому пізналися, так він без наміслу подався до української євангельської церкви та став найбільше льоальним та взірцевим горожанином польської річипосполитої. Якаж ріжниця, чи вивіска на »інтересі«, який рентується є синьо-червоно-біла, чи біло синя, чи синьо-жовта, чи біло-червона, коби тільки »інтерес« йшов!.

Якщож то всьо зважимо, так зрозуміємо цю живу взаїмну симпатію редактора »Українського Прапора« до цього »найкращого« проповідника укр. євангельської церкви, який »навіть у приватних розмовах ні словечком не чіпає політичних справ«, щоби не принести шкоди Річпосполитій, а своїх вірних виховує на »вповні взірцевих горожан польської держави«. Стрінувся »Яким з таким«, каже пословиця і можна побажати їм приємного товариства та згідного життя ізза спільности »ідей« — одначе якраз ця тісна дружба »укр. еванг. церкви« із »Укр. Прапором« повиннаби отворити очі цим нашим людям, які намагаються бачити у нашіплюванні у нашому народі цієї »церкви«, наше »спасення«; аж надто ясным, що польська влада у явній піддержці цієї церкви, бачить у ній тільки »воду на свій млин«.

Т. Г.

БІБЛІОГРАФІЯ

Василь Кучабський, Большевизм і сучасне завдання Українського Заходу. Національно-політичні замітки. Львів 1925. »Політична Бібліотека« (Стор. 125, VIII^о. Ціна 2-50 злп.)

Незвичайно цінна книжка. Бо вияснює нам тверезо такі фікції як: „самоопределение вплоть до атделения — „українізація“ — „еволюція большевизму“ й „українське державництво“ на Радянській Україні. Це раз. А друге: книжка є цікавим документом відродження в наших укр. кругах духа ідеалізму, в супереч дотеперішнім матеріалістично-

утилітаристичним поглядам нашої інтелігенції. Для автора треба не на те будувати свою власну державу, щоб у ній всі могли «наїдатися ласо»; ні, автор бачить у нації не тільки конгломерат розбіжних інтересів, а етичну вартість, — «Вартість єдності і симпатії в теперішньому й минулому і вартість будування нового світа в майбутньому» (106 ст.). Завданням укр. Заходу під хвилю є виховати й пробудити між масами «психічний стан (сказатиб: духа нації) «своєрідного національного комплексу почувань, своєрідного національного світогляду і своєрідних національних бажань, на якому ґрунтується всебічне творче змагання даної суспільності» (112 ст.). Треба витворити в нас щойно духа нації, свідомість історичного призначення й почуття обов'язку та покласти для них жертви. Не орієнтації на ліво чи на право, не економічне відродження кляс, навіть не заховання стану етнографічного посідання є ціллю Заходу-Піємонту; витворення етичних основ і творення й кристалізація українського державництва в душах мас є ціллю і то головною для нас і нашого часу.

Книжка ця, подібно як дра Донцова «Підстави нашої потиліки» (лише, що Кучабський стоїть етично вище від Донцова) є грізним мemento для наших настроєвих політиків, поважним ділом в обороні душі нації перед чужою їй московщиною. А хоч автор подекуди в своїй теорії самовистарчального націоналізму й заганяється за далеко (приміром уважає, так я бодай зрозумів його, що націю яко цілість не обов'язує вже одинична етика), хоч книжка писана в тоні вповні зісвітченої «незалежної» етики,—то проте треба її всім нашим інтелігентам горяче поручити, треба просто, щоб кождий з нас собі ту книжку купив і добре простудював. За духа нації відповідає кождий із нас, а відкидати хаос «поглядів», витворених настроями злоби дня, і творити натомість вічні вартости на правді обоснован, являється хиба обов'язком кожного християнина! (орпе).

Модерна „Історія життя Христа“. В 1921 р. видав фльорентієць Іван Папіні (Giovanni Papini) книжку „Storia di Chisto“, яка тішиться таким поведженням, як рідко яка книжка. Вистарчить сказати, що наклад цієї книжки (в оригіналі та перекладах) осягнув у трьох літах: в Італії 100.000 примірників, в Америці 200.000, в Англії 160.000, у Франції 75.000. Також і в інших краях друкується якраз тепер вона у великих накладах. — Так велика кількість накладів книжки писаної світським чоловіком, в якій говориться в нинішній час про Христа, а яка вийшла без приписаної в таких випадках апробати церковної влади, — моглаби насувати підозріння, що маємо тут до діла з працею чужою, або й прямо ворожою духові Христа, як пр. «Життя Христа» Ренана, або Штрауса. Праця однак Папіні-ого є цілковито інакша; книжка ця збуджує у всіх кругах, до яких тільки знайде вступ, радісне одушевлення для Христа.

Про щож говориться в цій книжці та яка її ціль? — Наведемо тут кілька уваг самого автора про ціль його книжки, як рівнож про форму та зміст її. —

Що до цілі «Історії життя Христа», так сам автор висловлюється про це вже у вступі в цей спосіб: «Набираю обмерзіння, коли бачу цю боротьбу, яка ведеться нині проти Христа, якою хочеться вдруге розпинати. — Сьогодні уряджується хрестоносні походи проти Христа під кличем: так хоче чоловік! Дитинячі письмаки — казкарі демон-

струють у своїй короткозорості та намагаються доказувати, що ціла історія євангелій це ніщо інше, як звичайна легенда, з якої можна, на випадок потреби, склеїти природне життя Христа. — Інші доказують так певно, як $2 + 2 = 4$, що особа Христа є тільки видумкою буйної уяви, з часів цісаря Августа і Тиберія.

Що однак має зайняти місце викиненого Велита — Христа? Копалося що раз то глибший для Нього гріб, до якого ні разу не зложилося Його. В кінці прийшла на чергу ціла юрба «просвітителів» людства, тих, що то чинять духа чотирикутним та хочуть наново поставити релігію для потреб безрелігійних. Протягом 19. століття витягнуто з печей на одній дошці принайменше з пів тузина таких новоупечених релігій. Часами залишилась у них тільки християнська форма без соли та омасти, без тіла та кости, без Бога; найчастіше грала тут роль політика та філософія з незначною домішкою містицизму. — Мимо цього однак Христа не прогнано зі землі; Він жиє у нутрі всіх більше, як це їм самим відомо. Якщо хочемо зрозуміти як слід сьогоднішній світ, життя, а навіть нас самих, мусимо назад вернути до Христа. — Не було віку, який був би так відделений від Христа, як наш, а рівночасно так дуже стужений за Ним. Тому назад до Євангелій, щоби віднайти Христа! Однак кожде покоління мусить ще раз писати для себе Євангеліє. Старі книжки не можуть уже привести когось до Христа, до віднайдення Його. Не можна вправді краще зясувати життя Ісуса, як це чинить Євангеліє. — Його наївної краси в яснім представленню особи Христа не в силі перевищити ніяке чудо стилю та мистецтва: ходить однак о це, щоби відвічну Правду Христа, та Його безсмертну історію терпіння назвати сьогочасним словом, з узглядненням цього, що є тепер. Є вправді сьогодня досить книжок, які описують життя Ісуса, а які пишуть побожні для побожних, або учені для образованих, однак ані одні, ані другі не можуть задоволити цього, хто в описі життя хоче знайти само життя. Вправді є між ними і знамениті книжки, однак ляїки які не займаються надто релігійними справами, світові люди та приятелі мистецтва не беруть таких книжок до рук, або скоро їх відкладають на бік. Перед 1000 літами могло це (про що пишуть ці книжки) бути живим, однак тепер воно мерве, скляне та бездушне, як експонати в мінеральогічнім габінеті. А всеж таки требаби конче позискати якраз тих світових людей; вони якраз страчені для Христа, — вони, які рівночасно є тими, що творять загальну опінію та яких поважає світ. —

З другої однак сторони книжки про життя Ісуса, які пишуть вільнодумні т. зв. «критики біблії» для людей образованих, зовсім вже не є в силі назад привести до Христа тих, які хотілиби стати християнами. Вони осягають цілим своїм апаратом хіба тільки це, що розжувать історію життя Христа в безвартні дробини, які часто стають ще й небезпечними для читачів. — Натомість «життя Христа» повинно бути живою книжкою, яка своєю живучістю ставилаби вічно жиючого Христа перед очі цих, які живуть та які хочуть бачити Христа живим. Це мусілаби бути книжка, яка ставилаби супроти «чоловіка» нинішнього світа — Христа в його живучій сьогочасній величі, яка мусить остати величю для кожної хвили якраз тому, що вона вічна. Ця книжка мусілаби бути писана для цих, які тому незнають Христа, бо вони взагалі багато річий не завважають, — які тільки тому не люблять Його, бо вони ніколи не бачили правдивого обличчя Христа.

Книжка та мусілаби виказати, скільки надприродної величі та глибини криється в людській природі Христа, що видається таким незначним, та поєдинчим; а з другої сторони скільки чисто людського та взнесло-поєдинчого міститься в Божестві Спасителя світа, Його смерті, як злочинця та Його воскресенню; мусілоби бути виказане все те, що в історії життя Христа відноситься до нинішнього якраз часу, до нашого життя. — Книжку ту місілоби писати світський чоловік для світських, для цих що або зовсім не є християнами, або є ними тільки з назви! В тій книжці не моглоби бути ніщо з трусливого холоду цієї літератури, яка має претенсії уходити як наукова, а рівночасно боязливо викручується тоді, коли треба щось рішучо потвердити, як правду; така книжка мусілаби бути модерною, писана чоловіком модерним, який має деяке поняття про мистецтво і розуміє його вагу та з якою думкою числяться противники“. —

Так отже, по думці автора, повинна виглядати історія життя Ісуса і тільки така булаби в силі привести назад до Христа чужий йому світ нинішнього віку, — вказати йому Христа як ідеал людини; так ось поставив собі автор, як ціль, написати таку книжку.

Зміст та форма книжки висказує читачеві, що автор осягнув ціль, до якої стремів. В 96-ох пречудних нарисах зображує він життя, науку, притчі, діла й чуда Христа та дуже щасливо навязує їх з проблемами нашого часу, щоби виказати, що Христос та Його наука мають величезне значіння і для теперішнього часу. Також дуже влучно характеризує і прочі особи, які виступають в Євангелію і то не тільки особи святих. Зі всіх цих нарисів без життя і плястика, яку не часто можна стрінати. Тому читання їх стає справді мистецькою насолодою. Побажатиби тільки, щоби справді побожні — як каже автор — в цей спосіб писали такі книжки для побожних.

Незвичайно симпатичною є постава автора відносно всяких вільнодумних т. зв. критиків біблії. „Місце — каже автор — де справді можна Христа знайти, це Євангелія, апостольське передання і Церква; поза тим всьо пітьма та мовчанка; хто приймає автентичність чотирьох Євангелій, цей мусить прийняти їх у цілості, слово в слово, — або відкинути всьо від початку аж до кінця. Розріжнювати в цих текстах правдиве і правдоподібне, історичне і легендарне, саму ціль і додатки — це безнадійне намагання! така праця доводить читача майже все до розпуки. — Можнаби тільки жаліти, що автор наводить читачеві перед очі тільки історичного Христа та змушує читача справді мистецьким представленням так сказатиби „зовнішнього“ Христа до любови та пошани Його. Христос, як нам зображує Його Папіні, це неначе ідеально-гарний і повний життя образ. Але все таки образ, з яким нас лучить лише історично-естетичний інтерес. Не хочемо однак з цієї сторони робити автоволи закидів. Таке представлення особи Христа відповідає вповні наміченій ним цілі, а це притягнути до Христа світових людей, які мало, або зовсім не знають Христа та Його науки. Вказати світові дійсного Христа, Спасителя та Його науку, як об'явлену Богом, а рівночасно відвернути людей від „ложних пророків“, які подають обман і представляють його як сонце правди — ось і ціль автора цієї модерної „Історії життя Христа“ — ціль, яку з найкращим успіхом осягнув. І справді належить жалувати, що до сьогодні не появився у нас переклад цієї книжки на українську мову. Т.

За цю рубрику Редакція не відповідає

„ПРАВДА“

Листи для поглиблення світогляду.

„Правда“ є серією брошур на теми суспільні, філософійні, релігійні і служить поширенню та поглибленню знання в цих областях.

Листи виходять 10 раз до року, більш менш що місяця і обговорюють у приступно науковій формі звичайно одну тему. —

До вересня, 1925. вийшли:

1. Математика і релігія.
2. Голос Катакомб
3. Церков у боротьбі.
4. Чий ділом Церков.

Друкуються: Тиранія моди — Окультизм і спиритизм — Церков у всесвіттю — Геологія й релігія і інші.

В переплеті 10 випусків коштує з висилкою річно 5 зол. —

Адреса Редакції:

ЛЬВІВ, Коперника 36.

ВЖЕ ПОЯВИЛОСЯ

1. число інформаційного неперіодичного письма Української Християнської Організації

„НАШІ ВІСТІ“

Необхідне для кожного організатора і мужа довіря У. Х. О

Зміст 1. числа: 1. Від Видавництва

2. Укр. Христ. Організація та її завдання.
3. Огляд діяльності Тимч. Орг. Комітету.
4. Найблизщі завдання й потреби У. Х. Орг.
5. До наших прихильників.
6. Правельник для організаторів і мужів довіря.

Ціна 1. числа: 50 с. — Організаторам, мужам довіря і членам У. Х. О. з річною вкладкою 5 зол. і вище письмо висилается безплатно.

Адреса: Українська Християнська Організація

ЛЬВІВ, ул. Коперника 36.

Запрошення до передплати.

На порозі нового, шестого з ряду річника просимо всю Молодь і всіх старших Громадян не відмовляти нам своєї дотеперішньої зичливості.

Потреба органу, що служивби правді й благородній ініціативі, всякому явна. І наш орган вірно служив своєму завданню протягом п'ятиліття. Помимо велитенних труднощів, які доводилося поборювати на тернистім шляху, ми не залишали праці, здобуваючи рекорд у тревалості.

І за цей час зеднав собі „Поступ“ щирих прихильників не тільки в нашій країні, але також далеко поза її кордонами: на Чехословаччині, у Франції, Бельгії, Німеччині, Канаді, Бразилії й усюди, куди доля повела наше молоде й старше громадянство. І всюди найшов наш напрям і наші благородні тенденції щирий відгомін у душах, що їм не байдужі правда й добро.

Теперішнє, так різнородне моральне й матеріяльне лихоліття, яке залягло над цілим нашим народом, вимагає ще інтензивнішої акції, щоб удержати чинники духового підйому і обнови. А таким першорядним чинником, це благородна преса, періодичний орган. Він удержує „святий вогонь“ і береже його серед руїн перед вигасненням.

А до цього великого завдання всякий у своїм народі зобов'язаний і всякий якимось способом його сповнити може. Лише чим скоріше до діла!

Не сумніваємося, що на громадянство, а в першій мірі Молодь не будуть байдужними та безчинними у важких історичних днях.

Львів 1. падолиста, 1925.

З високою пошаною

Видавництво „Поступ“-у

0,40к
1

ПРОВЕРЕНО
С/Ф. 1987

8199

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

III
ДК-14988
1925-1-10

30429
Полуп
1925р.
30429/1925